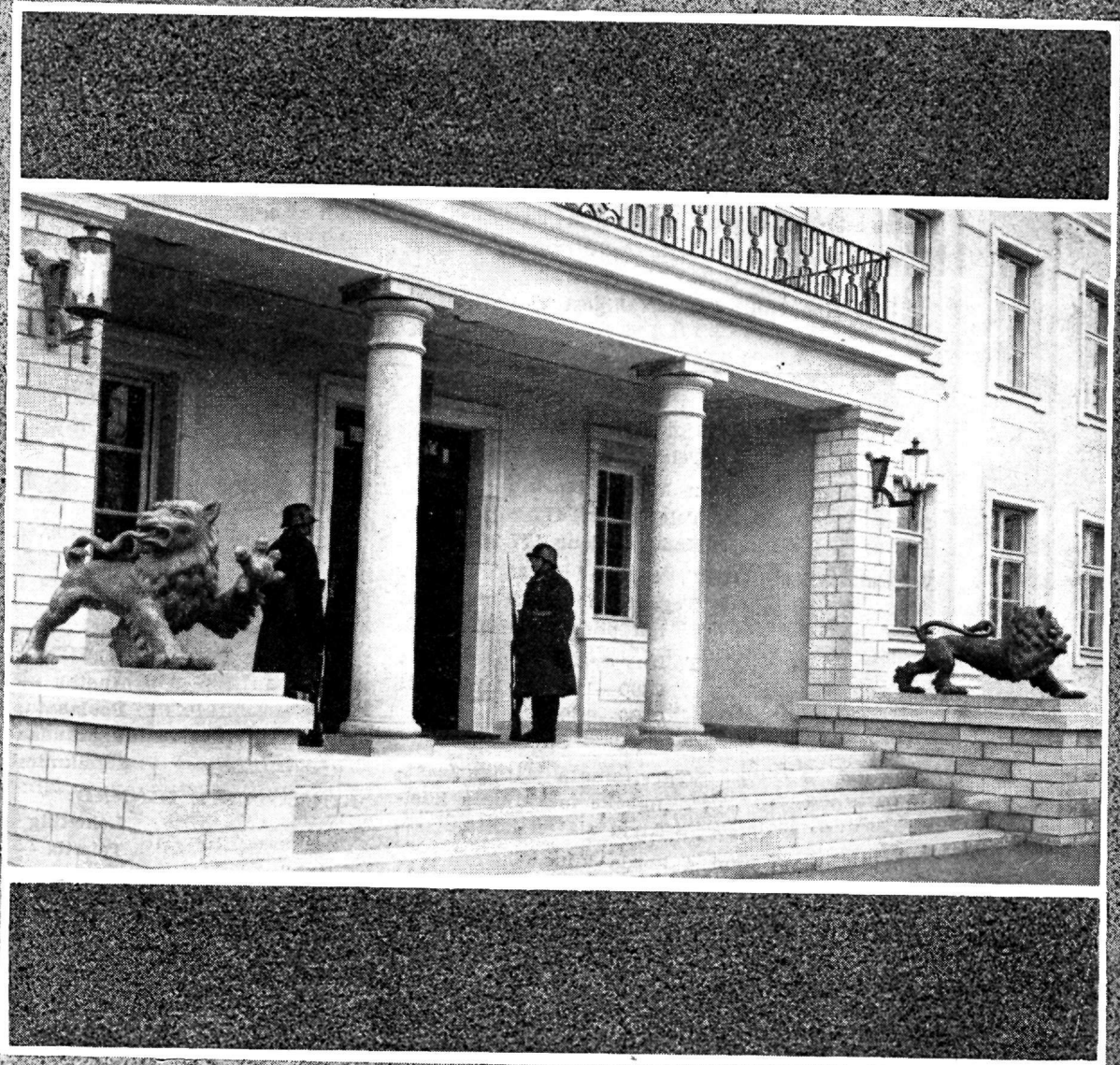

16/12/38

SODUR

XX AASTAKÄIK • 08.12.38. • NR. 49

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI „SÕDUR“

Nr. 49 — 1938.

Sisustlk:	Lk.	Sommaire:	Pages.
K.: Uus Ohvitseride teenistuskäigu seadlus	1227	K.: La nouvelle loi sur l'état des officiers A. A.: 20-me anniversaire de l'Etat-major de la place et du Bataillon de service de garde de Tallinn	1227 1231
A. A.: Tallinna Garnisoni Komandantuur ja Vahipataljon 20-aastane	1231	Commandant O. Sepp: Le tir d'écharpe des fusils-mitrailleurs dans le combat défensif	1237
Major O. Sepp: Kas nõuda kk-lt kaitselahingus flankeerivat tuld	1237	Capitaine A. Nõmm: Encore sur l'instruction de tir d'armes à feu portatives dans l'artillerie	1241
Kapten A. Nõmm: Veel käsirelvade laskeasjanduse väljaõppest meie suurtükiväes	1241	VIE DES OFFICIERS DE RÉSERVE: A. K.: Fondation de la section des officiers de réserve dans les fortifications maritimes	1248
RESERVOHVITSERIDE ELU: A. K.: Merekindlustes asutati reservohitseride sektsioon	1248	BIBLIOGRAPHIE: — S. L.: Opinions du général Fuller sur l'emploi des chars d'après les renseignements des guerres récentes	1249
BIBLIOGRAAFIA: — S. L.: Kindral Fuller tankidest viimaste sõdade kogemustel	1249	— Pologne: „Przeglad Lotniczy“, mai 1938	1252
— Poola: „Przeglad Lotniczy“, mai 1938	1252	Juriidilisi küsimusi	1253
Male.		Questions juridiques	1253
Toimetusele saadetud kirjandust.		Echecs. Publications récentes.	

Kaanepilt: Paaris-vahipost Vabariigi Presidendi administratiivhoone sissekäigu juures.

Vastutavtoimetaja major **Alfred Luts**.
Telefon nr. 477-20/40.

Tegevtoimetaja kapten **Martin Nurk**.
Telefon nr. 477-20/163.
Kodune tel. nr. 477-20/13-22.

Väljaandja: „SÕDUR“, Sakala nr. 33, Tallinn.
Tegevtoimetaja kõnetunnid
iga päev k. 0800—1200.
Talitus avat. iga päev kella
0800—1500 ja laupäeviti
0800—1300.
Telefon — Sõjaväe 163.
Tarvitamata ja tagasisaamiseks märkimata käsikirju alal ei hoita.

„Sõdur“ ilmub kuni 4 korda kuus.

„SÕDURI“ TELLIMISE HIND:

Aastas — kr. 6.00.
Poolaastas — kr. 3.00.
Veerandaastas — kr. 1.50.
Üksiknumber — kr. 0.20.

KUULUTUSTE HINNAD:

Lehekülg — kr. 40.
Tekstis — kr. 60.

Uus Ohvitseride teenistuskäigu seadlus.

Vabariigi Presidendi poolt on antud 28. novembril s. a. uus Ohvitseride teenistuskäigu seadlus (OTS), mis ilmub lähemal päevil Riigi Teatajas ja hakkab kehtima RT avaldamise päevast. Samast ajast kaotab kehtivuse senine Ohvitseride teenistuskäigu seadlus.

Senist OTS, mis jõustus 1931. a., on korralduselt muudetud ja täiendatud. Sellele vaatamata oli tähendatud seadluses rida eeskirju, mis olid vananenud ja ei vastanud enam otstarbekusele ega tegeliku elu nõuetele. Samuti osutus seadlus mitmes suhtes puudulikuks ja vajab täiendusi. Kuna varem tehtud ja kavatsatud muudatusi ja täiendusi oli terve rida, siis seadluse käsitamise kergendamiseks ja terviku saamiseks oli otstarbekohasem kehtima panna uus seadlus.

Allpool vaatleme neid olulisemaid muudatusi ja täiendusi, mis võrreldes senikehtinud OTS-ga on sisse viidud uude OTS.

Ohvitseride liigitamine.

Senine OTS liigitas ohvitseri ametialase ettevalmistuse järgi vastavalt ametialade liigitusele. Seejuures oli ette nähtud ametialade liigitamine veel erialadesse. Uues OTS on ametialase ettevalmistuse järgi liigitamise asemel ette nähtud liigitamine vaid erialase ettevalmistuse järgi, sest liigitamine ametialase ettevalmistuse järgi on jäänud vaid teoreetiliseks, kuna liigitamine erialase ettevalmistuse järgi leiab praktilist kasutamist. Näiteks eristame veterinaarohvitseri, farmatseutohvitseri jne. Seejuures on uues OTS loobunud nõudest, et iga ametiala resp. eriala ohvitserid moodustaksid omaette kutseliigi, sest tegelikus elus ei ole vajadust kõigi ohvitseride arvamiseks kutseliikidesse.

Senise OTS järgi nimetati kaadriohvitserideks ohvitseri, kes olid lõpetanud Sõjakooli ohvitserideklassi või omandanud sellele vastava ettevalmistuse. Uus OTS nimetab eespooltähendatud ohvitseri „kutseohvitserideks“, kuna nimetus „kutseohvitser“ on kohasem ettevalmistuse ulatuse määramiseks. Nimetus „kaadriohvitser“ on jäetud kõigi nende tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitseride nimetuseks, kes rahu ajal teenivad kindlakuupalgalistena, s. o. teenivad sõjaväe „kaadris“. Siinjuures olgu juhitud tähelepanu sellele, et uue OTS jõustumisega kõigis kehtivates seadlustes, määrustes ja muudes eeskirjades, mis on antud enne uue OTS jõustumist, nimetus „kaadriohvitser“ loetakse muudetuks ja asendatuks nimetusega „kutseohvitser“.

Senises OTS ettenähtud ohvitseride üleviimine ühest väeliigist või erialalt teise väeliiki või erialale on uues OTS otstarbekuse mõttes ära jäetud ja ohvitseri arvestatakse iga selle väeliigi või eriala ohvitserina, mille alal ta on omandanud nõutava ettevalmistuse.

Ohvitseriks ülendamine.

Uues OTS on välja jäetud võimalus ülendada rahu ajal ohvitseriks isikuid, kes ei evi vähemalt täiendusohvitserilt nõutavat sõjalist ettevalmistust, sest sõjaasjanduse intensiivse arenemise tõttu on vajalik, et ka eriala-ohvitserid (arstid jt.) eviksid vähemalt täiendusohvitserilt nõutavat ettevalmistust. Uus seadlus aga võimaldab sõja ajal ülendada lipnikuks allohvitseri ja sõjaväeametnikke ka vahvuse või erakorraliste teenete eest, kuigi nad pole lõpetanud vastavat ettevalmistuskursust. Sõja ajal kahtlemata

leidub allohvitseri ja sõjaväeametnikke, kes praktilisel teel on omandanud sõjaväeteenistusslikku vilumust ja kogemusi ning võivad täita nooremohvitseri ülesandeid.

Ohvitseride ametikohtade liigitamine.

Siin tuleks märkida seda, et uus OTS liigitab Sõjavägede Juhataja ametikohast madalamad ohvitseride ametikohad 14 astmesse, kuna senine OTS liigitas tähendatud ametikohad 11 astmesse. Uues seadluses on juurde võetud astmed üksiku brigaadi ülema, üksiku brigaadi ülema abi ja üksiku rühma ülema ametikohtadele, millede jaoks endises seadluses astmed puudusid.

Peale selle senine OTS jaotas ametikohad ülesannete iseloomu järgi ametialadesse ja nägi ette ametialade loetelu. Uuest OTS on ametikohtade liigitamine ametialadesse kui praktilist tähtsust evimatu ja otstarbetu välja jäetud ning siin ametikohad on liigitatud ülesannete iseloomu järgi vaid kahte gruppi — riviala- ja erialaametikohadeks, väljudes teenistustingimuste erinevusest neil ametikohtadel.

Kaadriohvitseride teenistuskäik.

Auastmeles kõrgendamine.

Auastmetes kõrgendamise alal tuleb kõigepealt märkida asjaolu, et uue OTS järgi kõrgendatav ohvitser peab olema teeninud vahenditult enne kõrgendamist ametikohal, mis võimaldab kõrgendamise esitatavasse auastmesse, ülemana vähemalt ühe aasta. Kuna uus seadlus ei näe ette kohustetäitjaid ja selle asemel võimaldab ülemat, kui ta oli määratud endisest ametikohast kõrgemaastmelisele ametikohale, ühe aasta kestel vabastada ametikohalt ja määrata endisele madalamaastmelisele ametikohale, siis tuli võtta seadlusse tingimus üheaastase teenistuse kohta vastaval ametikohal ülemana enne kõrgendamist, et vältida ohvitseride kõrgendamist auastmes, kes ei ole kõlblikud teenima neile kõrgendamisel antavale auastmele vastaval ametikohal.

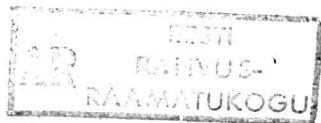
Pealeselle tuleb sel alal veel märkida, et senise seadluse redaktsiooni järgi ohvitserile ülendamisel või kõrgendamisel antud auastme vanus — s. o. päev, millest loetakse vanust — oli muutuv, sest tähendatud seadluse järgi vanuse väljaarvutamisel võeti arvesse ainult tegelikus sõjaväeteenistuses oldud aeg ja sedagi teatavate mahaarvamistega. Seda aga ei saa pidada loomulikuks, sest sellaselt ei võinud ei ohvitser ise ega ka vastav asutus kunagi olla kindel selles, mil-

line oli ohvitseri auastme vanus, enne kui see vanus oli teenistuskirja järgi igal üksikul juhul järele kontrollitud ja tarbe korral välja arvestatud. Uues seadluses on lähtutud põhimõttest, et auastme vanus on konstantne suurus, mis määratakse igale auastmele ülendamisel või kõrgendamisel. Küll nõuab aga seadlus järgmisse auastmesse kõrgendamise eeltingimusena teatava aja teenimist eelmises auastmes; seda aega nimetatakse seadluses järgmise auastme väljateenimise ajaks.

Senine seadlus nägi ette, et juhtudel, kui kapteni ja kõrgematesse auastmetesse kõrgendamise ettepanekuid oli rohkem kui võidi esitada Vabariigi Presidendile, siis esitati ohvitseri kõrgendamiseks valiku järgi. Et kindlustada auastmes kõrgendamist eeskätt neile kõik tingimused täitnud ohvitseridele, kes on senises auastmes kauem olnud ja järgmisele auastmele rohkem välja teeninud, on uues seadluses võetud põhimõtteks, et kõnealoleval juhul esitatakse ohvitseri Vabariigi Presidendile kõrgendamiseks järgmisele auastmele väljateenitud aja s u r u s e järjekorras, arvestades seejuures ka vastavale auastmele väljateenimise aja lühendamisi, mis ohvitseridele antakse kõrgema õppeasutise lõpetamise, kõrgema hariduse evimise või lennus või vee all viibimise aja eest. Tuleb tähendada, et viimastel aastatel on tegelikult selle põhimõtte järgi juba talitatud.

Ametikohtadele määramine.

Eeskätt tuleb siin alla kriipsutada seda, et uus OTS ei näe enam ette ohvitseri määramist ametikohale kohustetäitjaks. Kohustetäitja senise seadluse järgi evis tegelikult samasid õigusi mis ülemgi, välja arvatud võimalus kohustetäitjat, kes ei vastanud kõigile ülemaks määramise tingimustele, ametikohalt vabastada juhul, kui sellele ametikohale määrati ülemaks ohvitser, kes vastas kõigile ülemaks määramise tingimustele. Seega kohustetäitjana ametikohal teenimine oli teatavas mõttes ohvitseri lõpliku kõlblikkuse väljaselgitamine teenimiseks sellel ametikohal. Nimetusel „kohustetäitja“ on on aga see ebasobiv külg, et ta jätab säärase näilise mulje, et kohustetäitja nagu ei olekski ülem kõigi õiguste ja kohustega, vaid ainult ülema asetäitja, ja seega teataval määral halvab kohustetäitjana teeniva ohvitseri enesetunnet. Pealeselle tegelikult tuli vähe ette juhtumeid, kus tekkis tarvidus kohustetäitjaid ametikohalt vabastada ametikohale mittevastavuse tõttu, vaid peagu

kõik kohustetäitjad teatava aja möödumisel määrati ametikohale ülemaks. Seega kohustetäitjaks määramise mooduse juures tegelikult teostus ametiisikute kahekordne ametikohale määramine, mis avaldati ka määrava ülema käskkirjas. Et vältida neid ebasobivaid nähteid, on uuest seadlusest kohustetäitjaks määramise moodus välja jäetud ja ette nähtud; et ohvitser, kes vastab ametikohale ülemaks määramise tingimustele, määratakse kohe ülemaks. Seejuures kohustetäitjana teenimise aja asemel näeb seadlus ette teatava „prooviaja“ — ühe aasta, mille kestel ülemaat võib ametikohalt vabastada teenistushuvide kohaselt ja määrata tagasi endiseastmelisele või mõnele muule mittemadalamaale ametikohale, kui selgub, et ohvitser ei osutu kõigiti kohaseks senisele ametikohale, küll aga võib eduga teenida mõnel teisel ametikohal.

Senises seadluses ettenähtud nimetuse „ajutine kohustetäitja“ asemel on uues seadluses tarvitatud nimetust „ajutine ülem“, kuna viimati tähendatud nimetus oma sisult on õigem, täpsem ja lühem.

Siinjuures olgu juhitud tähelepanu uue OTS osadele III, IV ja V, mille järgi tähendatud seadluse jõustumisega kõik kohustetäitjad loetakse ülemateks ja ajutised kohustetäitjad — ajutisteks ülemateks.

Uuest seadlusest on välja jäetud kandidaatide nimekirjade pidamise nõue, kuna tähendatud nimekirjad ei evinud praktilist tähtsust, sest neid peeti eelmise aasta atestsatsioonide järgi, mistõttu nad varsti pärast koostamist vananesid ja tegelikult ülemate määramisel ei saadud neist kinni pidada. Ülemate määramisel tuleb igal üksikjuhul üldiste nimekirjade järgi kõik vastavad ohvitserid läbi kaaluda ja valida neist sobivaim.

Samuti on seadlusest välja jäetud ka tingimus ohviiseri auastme kohta ametikohale ülemaks määramisel, sest auaste ei või esitada sisulist takistust ohvitseri määramisel ülemaks.

Ametikohtadelt vabastamine.

Sel alal võiks märkida, et uue OTS järgi üleviimisega uuele sama- või kõrgemaastmelisele ametikohale, lähetamisega väljaspoole Sõjaministri või Sõjavägede Juhataja käsutust ja tegelikust sõjaväeteenistusest vabastamisega ohvitser vabaneb seniselt ametikohalt automaatselt, ilma et selleks oleks tarvis sellekohast vabastamisotsust, nagu see oli nõutav senise seadluse järgi.

Uut seadlust on täiendatud võimalusega vabastada ohvitseri ametikohalt ohvitseri enese soovil, kui ohvitser ei suuda täita ülesandeid teataval ametikohal, kuid on kõlblik teenima mõnel teisel sama- või madalamaastmelisel ametikohal või ülekoosseisu, ja ise algatab vabastamist.

Lähetamine.

Lähetamise alal võiks märkida seda, et uues OTS on antud staažile laiem mõiste kui see oli endises seadluses. Nimelt käsitles endine seadlus vaid juhtimise staaži, s. o. tegelikku teenistust riviala-ametikohtadel, kuna uue seadluse järgi loetakse staažiks igasugune teenistuslaste kogemuste omandamiseks lähetamisel viibitud aeg.

Puhkused.

Uus OTS näeb ette võimaluse anda ohvitseridele ka pühadepuhkust. Samuti võimaldab uus seadlus anda erakorralist puhkust ühes teenistustasu edasisaamise õigusega ka I või II astme hõimlase raske haiguse või surma puhul ja muudel seadluses ettenägemata erakorralistel juhtudel.

Tegelikust sõjaväeteenistusest vabastamine.

Siin võiks selguse mõttes märkida seda, et uues seadluses nimetatakse senises seadluses ettenähtud vabastamist „vanaduse tõttu“ vabastamiseks „aja väljateenimise tõttu“, kuna viimane nimetus vastab rohkem vabastamise põhjusele ja on sobivam.

Kaitseliidus teenivate kaadriohvitseride teenistuskäik.

Olulisema muudatusena tuleb siin märkida seda, et uue OTS järgi peavad Kaitseliitu kaadriohvitserideks teenistusse võetavad ohvitserid vastama samadele tingimustele nagu Sõjaministeeriumi ja sõjaväkke võetavad kaadriohvitseridki.

Reservohvitseride teenistuskäik.

Senine OTS nägi ette lähemad alused ja korra reservohvitseride osavõtuks sõjaväelistest õppustest. Uuest seadlusest on vastavad eeskirjad välja jäetud, kuna õppustesse puutuvate küsimuste lahendamine ei ole teenistuskäigu seadluse aine, vaid on õppuste korraldamise alal antavate vastavate juhendite aine.

Reservohvitseride auastmetes kõrgendamise alal on seoses käesoleval aastal kehtimapanud Ülikoolides riigikaitselise õpetuse korraldamise määrusega uues OTS ette näh-

Kolonelleitnant

Oskar Martsoon 50-aastane.

9. detsembril s. a. saab kolonelleitnant Oskar Martsoon 50-aastaseks.

Juubilar on pärit Tallinnast. Lõpetas Vjätka linnas reaalkooli ja õppis üks aasta Peterburis Tehnoloogia instituudis. Septembris 1905 astus Moskvas Aleksei sõjakooli, mille kursuse läbivõtmise järele juunis 1907 ülendati nooremleitnandiks. Võttis osa Maailmasõjas lahingutest sakslaste vastu. 28. 08. 14. sai põrulada ja haavata mürsukildudest. Välilaatsaretis olles langes sõjavangi 11. septembril 1914.

Eesti sõjaväes teenib alates 5. dets. 1918. On siin teotsenud nii rivi- kui ka majandusala ametikohtadel.

Kolonelleitnandiks kõrgendati veebruaris 1937. Evib Kotkaristi IV klassi teenetemärki ja endise Vene Anna ordu 3. järgu aumärki mõõkadega, 4. järgu aumärki pealkirjaga „vähvuse eest“ ning Stanislaoose ordu 3. järgu aumärki mõõkadega.

Kolonelleitnant Martsoon on suure teovõimega, hoolas ja oma ametis laialdaste kogemustega ohvitser. Oma sõbraliku käi-

Koltn. O. Martsoon.

tumisega ja vastutulelikkusega ta on võitnud üldise lugupidamise nii sõjaväelaste peres kui ka seltskonnas.

Soovime juubilarile tema 50. hällipäeva puhul pikka iga, parimat tervist ja head õnne kõigis üritusis.

tud võimalus kõrgendada ka neid reservohvitseri, kes on läbi teinud ülikoolis vastavates õppekavades ettenähtud riigikaitselised õppused.

Senise OTS järgi kõrgendati vaid Kaitseliidus rühmaülemate ametikohtadel teenivad reservohvitseri ühistel alustel Kaitseliidus kindla kuupalgata ametikohtadel teenivate tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitseridega. Uus OTS võimaldab samadel alustel kõrgendada ka neid reservohvitseri, kes teenivad Kaitseliidu rühmaülemate ametikohast kõrgematel riviala-ametikohtadel.

Õppusteks reservist tegelikku sõjaväeteenistusse võetud ohvitseride teenistuskäik.

Uus OTS näeb ette võimaluse, et neid ohvitseri, kes õppustel näitasid üles häid teadmisi ja oskusi vastavatel ametikohtadel, võib Sõjavägede Juhatajalt antud juhtnõu alusel esitada kõrgendamiseks re-

servohvitseridelt nõutavaid katseid sooritamata.

Need oleksid üldiselt võetuna tähtsamad muudatused, mis on sisse viidud uude OTS. Pealeselle on uut seadlust täiendatud veel eeskirjadega mitme küsimuse normeerimiseks, mille kohta senises seadluses vastavad eeskirjad puudusid. Näiteks eeskirjad õppeasutiste ja kursuste õppetöö vaheaja arvestamise, kõrvalametite pidamise ja Sõjaministeriumis või sõjaväes kindla kuupalgata ametikohtadel teenivate tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitseride teenistuskäigu kohta. Samuti on uues seadluses terve rida vähemaid muudatusi, millede juures ei luba aga peatuda ajakirja ruum.

Kokku võttes tuleb tähendada, et uus Ohvitseride teenistuskäigu seadlus lahendab teenistuskäigualased küsimused mitmeti otstarbekohasemalt ja elulisemalt kui seda tegi senine OTS.

K.

Tallinna Garnisoni Komandantuur ja Vahipataljon 20-aastane.

15. detsembril s. a. pühitseb Tallinna Garnisoni Komandantuur ja Vahipataljon oma 20. aastapäeva.

Peastaabi päevakäsuga 15. 12. 18 nr. 9 nimetati Harju maakonna ja Tallinna Kaitseliidu ülem staabikapten T. Rõuk Tallinna linna komandandiks. Ühtlasi jäi tema edasi ka Harju maakonna ja Tallinna Kaitseliidu ülemaks.

St-kapten T. Rõuk VR I/2.

Tolleaegse Kaitseliidu ülesandeks oli korra ja julgeoleku loomine Tallinnas ja Harjumaal ning sellega seoses ka vahiteenistuse kandmine. Tallinna Komandanturi loomisega läks sellele üle osa Kaitseliidu funktsioone. Seega oli Komandanturi eelkäijaks Kaitseliit. Komandanturi ülesanded kujunesid tol ajal väga laialdasteks. Ta andis välja relvakandmise, tänaval öösi liikumise ja linnast väljasõidu lubasid; registreeris koosolekuid ja pidusid;

korraldas vahiteenistuse kandmist; pidas ühes kaitseliitlastega üldist korda nii sõjaväelaste kui ka eraisikute hulgas. Selleks liikusid tänavail alaliselt korrapidamise patrullid, kindla ülesande ja marssruudiga. Ühtlasi võttis komandant liikmena osa Rahvaväe vastuvõtmise komisjoni tööst. Komandandi ettekandest toleaegele Sisekaitseülemale nähtub, et 1919. a. algul oli Tallinnas igasuguste riiklike varade ja julgeoleku kaitseks välja pandud 45 vahtkonda. Pealeselle Komandantuurile tuli vastu võtta ja edasi saata igasuguseid läbikäijatekomandosid, areteeritud ja ka sõjavange. Kaitseliidu ülemana komandandil tuli juhtida 11 kaitseliidu jaoskonda (6 linna- ja 5 maa-jsk.).

Oma ulatusliku tööga Komandantuur tuli hästi toime, mis nähtub ka sellest, et maikuus 1919 Ülemjuhataja avaldas komandandile tänu Tallinnas valitseva hea ja kindla korra eest.

Ülemjuhataja ksk. 18. 12. 19 nr. 278 kapten T. Rõuk nimetati Tallinna Tagavara Polgu ülemaks.

Uueks komandandiks nimetati alampolkovnik O. Raudvere 31. 12. 19 arvates.

Oma tegevust alustas Komandantuur Vene tänavas, praegustes Vabadussõja muuseumi ruumides. Vene tänavast asus ta 1919. a. algul Laiale tän. nr. 28 ja sealt 1920. aasta algul S. Tartu mnt. nr. 61.

Käesoleva aasta algul Komandantuurile tuli asuda ajutiselt sõduritekodu ruumesse, sest tollani kasutatud ühekordne puuhoone lammutati ja praegu ehitatakse selle asemele uut 4-kordset kivihoonet, mis peab valmima 1939. a. sügiseks.

Möödunud 20 aasta kestel Komandantuur on üle elanud terve rea liitmisi ja lahutamisi. 15. märtsil 1924 liideti Tallinna

Kolonel O. Raudvere VR I/3.

Tallinna linna komandant ja Vahipataljoni ülem
31. 12. 19 kuni 07. 09. 34.

Komandantuur Harju maakonna Rahvaväe ülema- ja Kaitseliidu ülema asutisega; 1. jaanuaril 1925 eraldati sellest liitasutisest Kaitseliit. 11. jaanuaril 1928 formeeriti juurde Vahipataljon, millest üks kompani komplekteeriti üleajateenijatega, vahiteenistuse kandmiseks. 1. juulil 1930 kujundati Komandantuur ja Vahipataljon iseseisvaks väeosaks nimetusega: „Tallinna Garnisoni Komandantuur ja Vahipataljon“, millist nime kannab ta ka praegu.

5. märtsil 1934 suurenes T. G. Komandantuur ja Vahipataljon uue üksuse võrra, kuna Sõjamineisteriumi orkester nimetati tähendatud kuupäevast Tallinna Garnisoni orkestriks, kuuluvusega T. G. Komandanturi ja Vahipataljoni juurde.

Vahepeal teostus muudatus ka komandandi kohal. Nimelt viidi kolonel O. Raudvere 7. septembril 1934 üle Sõjavägede Staabi juurde kuuluvasse juhtide reservi, kuna uueks komandandiks ja Vahipataljoni ülemaks määrati kolonelleitnant Jaan Junkur.

1. veebruarist 1935 suurendati T. G. Komandanturi ja Vahipataljoni koosseisu veel ühe allüksusega — sv. vangimajaga.

Pärast mitmekordset liitmist ja täiendamist kuulub praegu T. G. Komandan-

Koltn. J. Junkur VR I/3.

Tallinna linna komandant ja Vahipataljoni ülem
07. 09. 34 alates.

tuuri ja Vahipataljoni koosseisu või juurde: sõdurite kodu, garnisoni orkester, garnisoni arestimaja ja sv. vangimaja. Komandanturi hooldamisele kuuluvad ka garnisoni sõjaväe-kalmistu ja garnisoni saun.

Komandantuuril peale väeosa staabi hariliku töö: tuleb pidada ja korraldada garnisoni ülema kirjavahetust ning garnisoni arestimajaga ja sv. vangimajaga seosesolevat kirjavahetust; koostada kõigi sõjaväeliste tseremooniade ja paraadide kavad; koostada vahtkondadesse puutuvad tabelid, plaanid ja juhtnõõrid ning täita mitmesuguseid teisi garnisoniteenistusega seoses olevaid ülesandeid.

T. G. Komandanturi ja Vahipataljoni tähtsaimaks ülesandeks on garnisoniteenistuse korraldamine ja kandmine pealinna garnisonis. Garnisoniteenistus Tallinnas evib erilist tähtsust, sest siia kui riikliku elu keskusse on koondatud tähtsaimad valitsemisasutised ja riigi varalaod, mis vajavad valvet ja kaitset. Seista valvel Vabariigi pealinna julgeoleku kaitseks, see on kaadrile ja ajateenijatele vastutusrikas, kuid austav ülesanne.

T. G. Komandanturi ja Vahipataljoni kaadril kui ka sõduritel tuleb sageli pikemat aega vahiteenistust kanda ülepeaviti. See

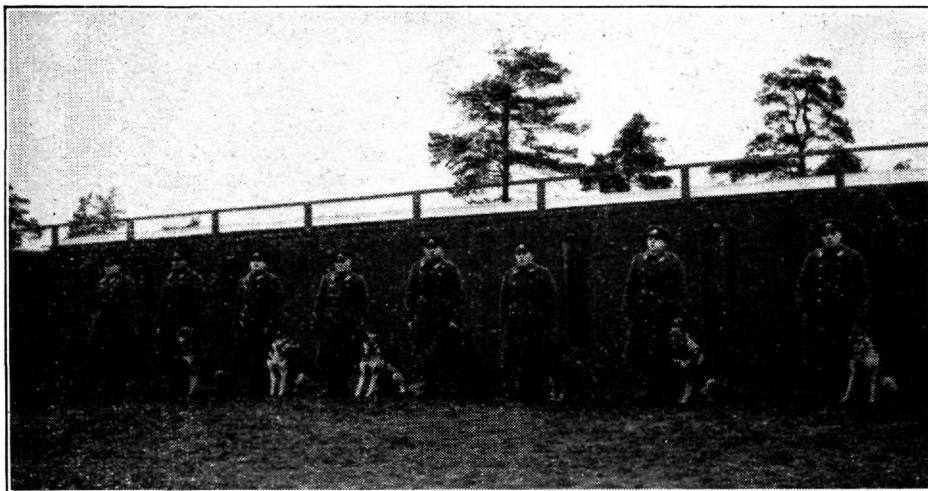
Läti saadiku volituste andmiselt.

Aukompaniks on Vahipataljoni 2. kompani.

arusaadavalt ei ole kerge. Kuid kõigile raskustele vaatamata T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni sõjaväelased täidavad oma kohustused suure püüdlikkuse ja kohusetruudusega.

T. G. Komandantuuris ja Vahipataljonis on tehtud ettevalmistusi ka selleks, et inimeste abilistena rakendada vahiteenistusse

Garnisoniteenistuse ja erialase väljaõppe kõrval teostatakse T. G. Komandantuuris ja Vahipataljonis ka õppusi reameeste õppekava piirides. Suurematel taktikalistel õppustel T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni sõdurid on näidanud head väljaõppe taset, mida ka diviisiülem õppuste kokkuvõttes on alla kriipsutanud. Samuti näita-

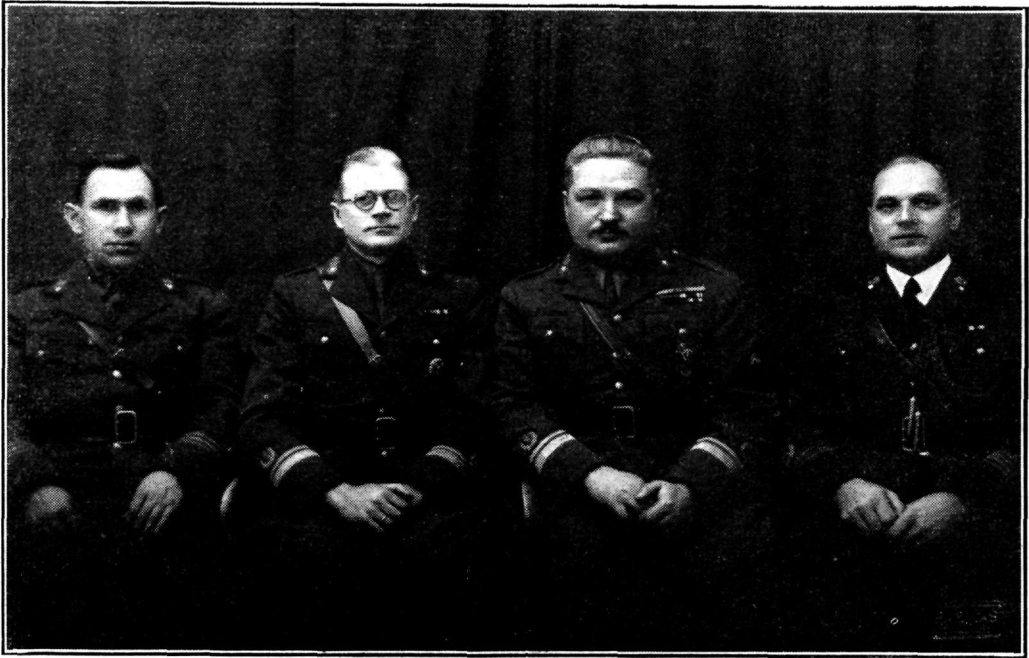
Vahiteenistuskoerte baas.

ka eriliselt ettevalmistatud koeri. Ongi juba moodustatud vahiteenistuskoerte baas, esialgselt vajaliku arvu koertega.

Teiseks tähtsamaks ülesandeks on valvamine üldise korra ja distsipliini järele väljaspool väeosade piirkondi.

vad laskekatsete tulemused reameeste laskeetaseme järjekindlat tõusu.

Kaadri laskeosavuse tõstmiseks asutati väeosas 1935. a. kevadel OLÜ ja ÜLÜ. Ühingu on tunduvalt tõstnud liikmete lasketa-

T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni Ohvitseridekogu juhatus.

set, mistõttu kaader on suures enamuses jõudnud I ja meister-laskurklassi.

Ohvitseride ja üleajateenijate seltskondliku ja sõjaväelise kasvatamise ning arendamise ja majandusliku omaabi korraldamise eesmärgil teotsevad väeosas ohvitseride- ja

ritekodu on püüdnud garnisoni sõduritele pakkuda kultuurilist meelelahutust. On kutsutud ellu väeosade ja asutiste esindajaist koosnev „Garnisoni sõduritekodu kultuuritoimkond“; on moodustatud garnisoni laulukoor, näitekunsti harrastajate ringid ja

T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni Üleajateenijatekogu juhatus.

üleajateenijatekogud, esimene 1936. a. ja teine 1929. a. alates.

T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni koosseisu kuuluv Tallinna Garnisoni sõdu-

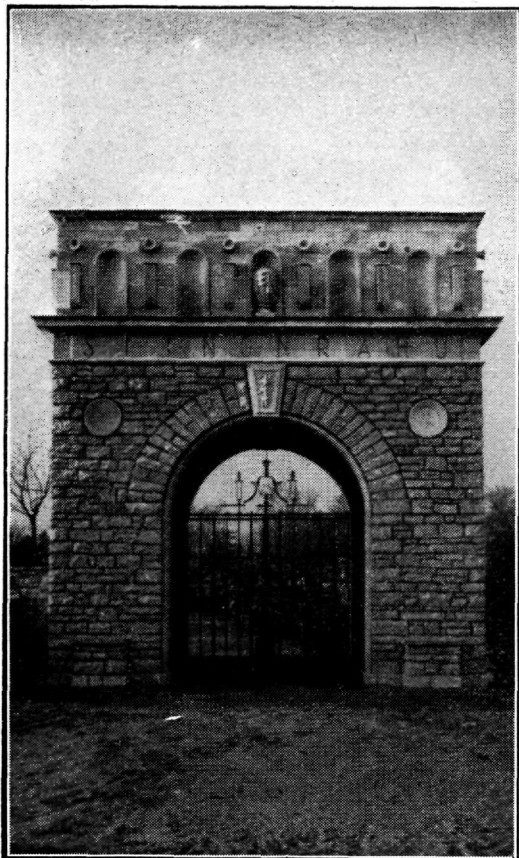
võimlemisrühmad. Sõduritekodus kava-kindlalt korraldatakse loenguid, referaate ja kursusi — sõdurite üldise ja sõjalise silmaringi laiendamiseks ja nende rahvustunde

Tallinna Garnisoni sõdurite kodu.

Tallinna Garnisoni orkester.

T. G. sōjaväe-kalmistu peavärav.

ja isamaa-armastuse arendamiseks. Sõduritekodul on 5500-köiteline raamatukogu ja lugemislaua sõjaväelastele tasuta kasutamiseks. Raamatukogu ja lugemislaua kasutamine on elav.

T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni juurde kuuluva garnisoni orkestri mängutaset on järjekindlalt püütud tõsta. Paremate mängijate saamiseks on parandatud orkestri muusikameeste majanduslikku seisukorda. 1936/1937. aastail muretseti juurde ka terved komplektid uusi pille. Väliselt on orkester tunduvalt esinduslikumaks muutunud muusikameeste uue, nägusa vormirõivastuse tõttu.

T. G. Komandantuuri ja Vahipataljoni hooldamisel olevat garnisoni sõjaväe-kalmistut on põõsaste ja ilupuude istutamise ning muru külvamisega järjekindlalt kaunistatud. Käesoleva aasta suvel ehitati kalmistule uus nägus peavärav ja praegu on seal teoksil vesivarustuse sisseseadmine põõsaste ja muru kastmiseks. Tallinna Garnisoni sõjaväe-kalmistu on meil kujunemas üheks nägusamaks kalmistuks.

Mis puutub garnisoni arestimajasse ja sv. vangimajasse, siis täidavad need neile ettenähtud harilikke ülesandeid, misjuures Komandantuur neis karistusasutistes kinnipeetavaid vahialuseid kõigi võimaluste piires parandada ja kasvatada püüab.

T. G. Komandantuuril ja Vahipataljonil pole seljataga kuulsusrikkaid lahinguid, kuid temal on tulnud Vabariigi algpäevist kuni tänaseni täita vastutusrikkaid ülesandeid riigi juhtimiskeskuste julgeoleku kindlustamisel, riigivarade valvamisel ja pealinna garnisonis korra ja distsipliini loomisel ja säilitamisel. Julgusetunne, rahu ja heakord pealinnas aitasid suurel määral kaasa ka Vabadussõja võidurikkale lõpule viimiseks.

A. A.

„Sõduri“ tellimine

1939. aastaks on avatud

Tellimishind aastas on endiselt 6 krooni.

Väeosi ja asutisi palume ühistellimised ära saata hiljemalt 1. jaanuariks.

Kas nõuda kk-lt kaitselahingus flankeerivat tuld.

Major O. Sepp.

„Sõduris“ nr. 43 — s. a. ilmunud artiklis nooremleitnant A. Johanson on avaldanud tähelepanuväärivaid mõtteid kk-le kaitselahingus antavate tuleülesannete kohta, tehes ühtlasi mõningaid ettepankeid sel alal.

Artiklis puudutatud küsimus on niivõrra tähtis, et seda tuleb põhjalikult kaaluda, enne kui langetada otsus ühe või teise väite kasuks või kahjuks.

Käesoleva kirjutisega püüan valgustada kõnealolevat küsimust põhimõtteliselt seisukohalt, laskumata üksikasjadesse, sest kui põhimõte on selge, siis ka üksikasjad on hõlpsasti lahendatavad.

A. J. kaldub arvamusele, et kk-le ei tuleks anda flankeerivaid tuleülesandeid. Oma väidete kaitseks lugupeetav autor otsib tugi-punkte peamiselt J. E. II ja L. E. II vastavatest §-dest ja jõuab otsusele, et vastavates eeskirjades ülesseatud doktrinaarsed tõekspidamised on osalt „ajast ja arust“, osalt üksteisele vastukäivad ja vajavat seepärast revideerimist.

Enne kui otsustada, milliseid tuleülesandeid kaitsele anda kk-le ja kuidas selle tuld kasutada ratsionaalsemalt, kas frontaalselt või flankeerivalt, peame 1. teadma kk. tuleomadusi ja tuletehnilisi võimeid ja 2. vaatlema jalaväeüksuste (rühm, kompani) kogu tulejõudu (kk., rk., sõjapüss) rakendamist kaitsele ühises kokkukõlastatud tulesüsteemis.

O. Sternbeck oma teoses „Jalaväe relvade tuleomadused“ iseloomustab kk. tuld järgmiselt:

Frontaalse tule juures maashoidvate efektide saavutamiseks ei ole kk. kuigi tõhus relv suure hajumuse ja väikese tulekiiruse tõttu. Vigade katmine sügavuskülvamisega, nagu rk. juures, pole üldse võimalik.

400-m distantil kk-ga on võimalik püstiteotsemine täielikult lämmitada vaid 25—30 m rindel ja igasugune tegevus 7—10 m rindel — seega praktiliselt vaid ühesainsas punktis. Õlaslastav kk. on vähesobiv relv laiemate rinnete ühetaoliseks katmiseks täielikult maashoidva tulega.

KK. peamiseks ülesandeks jääb ikka igal juhul pihtasihtimisega katta neid üksikuid kohti, kus tõesti midagi märgata on, kiiresti tuld üle kandes ühelt niisuguselt kohalt tei-

sele, loobudes seejuures külvamise ühetaolisusest. Sellaseks tegevuseks on õlaslastav kk. oma hõlpsa übersihtimisvõimalustega väga sobiv relv.

600-m distantil on igasuguse tegevuse täielik mahasurumine vähegi nimetamisväärsel rindel ka eespoolnimetatud töötamise juures võimatu. Mõteldav on vaid segav tuli. Distantidel üle 600 m on võimalik veel ainult püstiteotsemist takistada või segada. Kaevikukaitsjate maashoidmine kallalitungi kaitseks pole enam mõeldav. Vahest ainult üksikute punktide (klp-pesade jne.) maashoidmine oleks mõeldav, kui distantants on määratud täiesti täpselt.

Päratoe tarvitamisel on kk. maashoidvõime suurem.

Järelikult kk. tuletehnilised võimed frontaalse tule juures nii hävitus- kui ka maashoidva tule efektide saavutamiseks on väga piiratud.

Flankeerivaks tulistamiseks kk. evib liusaid lendjooni ja suurt tabatavat ala. Kuul, mis veel parajasti ühe kuju ülemist äärt riivab, võib selle taga seisva kuju puutumata jätta ainult siis, kui distantants nende kujude vahel on suurem kui antud kuju tabatav ala sellel laskekaugusel. On pikitule alla sattuva kolonni või aheliku harvendus väiksem kui tabatav ala antud laskekaugusel, siis on tabavad kõik need kuulid, mis sirgjoonelise aheliku või kolonni all oleva maa-ala peal maha langevad. Nii ei vähenda kaugustel kuni 1200 m mingisugused praktiliselt võimalikud harvendused (6—7 m) ka kõige väiksemaid kujudest (30 sm) koosnevate ahelike tabatavust. Neil kaugustel ei päästa siin pikitule hävitava mõju eest ei normaalne harvendamine ega ka lihtne mahaheitmine. Märkide täielik kadumine, varjumine maastikuvoltidesse, kaevumine jne. võiksid aidata. KK. liuskadest lendjoontest on tingitud ka suur sügavushajumine. Seepärast vead sihiku määramises flankeeriva tule juures on vähema tähtsusega kui frontaalse tule juures. Frontaalse tule juures viivad väikesed tõstevead märgi vihu alt välja, flankeeriva tule juures aga on märgi sügavus suurem ja ta jääb isegi võrdlemisi suurte tõstevigade juures veel vihu alla. See on eriti maksev just lähemate distantantside kohta.

Analüüsidest kk. tulede ristlemise küsimust, jõuab O. Sternbeck otsusele, et õlaslastava kk-ga võib luua küllaldase „paksusega“ täistõkestusi ainult kõige lähematele distantidele väljasuunatud vihkude abil ja tõkestus võib ulatuda umbes 350 m. Kahe kõrvutiõitava kk. „tõkkepaksus“ oleks 330-m kaugusel 80 m. Kahe kk. vastastikusel flankeerimisel jääksid tõkked ikkagi võrdlemisi õhukesteks, keskel vaid 25 m. Kummaski otsas tuleks neid tõkkeid tingimata millegagi täiendada, et täita vihkudevahelisi kohti ja suurendada tõkkepaksusi keskel. Seda võiks teostada pk., millele laskekaugused siin täiesti sobivad on. Et saavutada kummagi kk.-jao katmist rindelt ja tagada tõkke pidevust ka selleks juhuks, kui ühe kk. tuli peaks katkema, tuleb intervall ristlevat tuld andvate kuulipildujate vahel võtta mitte suurem kui 300 — 325 m.

Pärateoga kk. laskmisel on üldiselt samad iseloomustavad tunnused, kuid relva stabiilses asetuses tõttu on kaugushajumine väiksem. Mõjuvate tabamisalade sügavus väheneb. Tuli on üldiselt küll tihedam ja laiuskõlvamise võimalused suuremad ning tõkked seega „paksemad“, tõkete pikkus aga jääb vähemaks.

Nii siis näeme, et kk. võimed nii frontaalse kui ka flankeeriva tule juures on väga piiratud. Isegi siis, kui meie kk. tehnilisi võimeid kasutaksime maksimumini, suudaksid nad ikkagi hävitavalt ja maashoidvalt lammata võimude tuledega katta vaid võrdlemisi piiratud alasid. Seejuures võivad nad töös püsida vaid lühikest aega (rauhutamine, laskemoon). See on võimalik isenesest mõista tingimusel, kui relva juures „midagi ei juhtu“, kui nad töötavad tõrkumata. Peame arvestama veel võimalikke kaotusi, relva rivist väljalangemist ja pikema ajaks töötamisvõimetu muutumist.

Need väljalangemised tekitaksid loomulikult suuri auke tulesüsteemis. Eriti kardetavad on need väljalangemised siis, kui tulesüsteemi moodustamisel relvad on asetatud laiade laiale rindele. Siis võib iga lasketakistus paljastada sadu meetreid sellest rindest, mis pidi olema täiesti kindlalt kaetud automaatrelvade tulega.

J. E. II § 446, 325, 207, 217, 331 ja 336 järgi peavad masinrelvad täitma igasuguseid tähtsaid ülesandeid. Kui aga arvestada rinnete laiust, mida meie üksused sageli peavad katma, siis tundub, et oleme tõesti sattunud täiesti väljapääsemata seisukorda. Kuid lahenduse peame leidma.

Tuletame meelde vana taktikalist tõde, et kunagi ei suudeta ühevõrdselt tugev olla

kõikjal. Kes tahab katta tulega kogu rinde, ei kata midagi. Luuakse küll õhuke „tuleloor“, millega loomulikult ei tõkestata kedagi, rääkimata hävitamisest.

Ühetaolisuse saavutamise tahe viib üldise nõrgenemisele kogu rindel.

J. E. II § 509 ütleb, et teatavatel juhtudel automaatrelvade tulega pole võimalik kinni katta tervet rindet. § 447 näeb ette, et lahingu kestel võib tulesüsteemis tekkida lõhesid ja auke, ning lubab juhile mõnikord, kui see vajalikuks osutub, loobuda esialgselt antud ülesandest, kui see mõnesuguse augu sulgemiseks peaks olema vajalik.

Seega ka meie eeskirjad rõhutavad üksikute piirkondade tähtsust. Need üksikud kohad suletakse niivõrra tugevalt, et seal tuleaukude tekkimise vähe tõenäoline oleks, teised kohad katame aga nõrgemalt või jätame üldse tulega katmata.

L. E. § 325 järgi laiadel rinnetel, kus pideva kaitse loomine tervel rindel osutub võimatuks, organiseeritakse vastupanusõlmed ja toetuspunktid tähtsamates suundades ja punktides. — Vastupanusõlmed ja toetuspunktid peavad olema üksteisega tulesides. Toetuspunktide vahedes korraldatakse pidev luure ja vaatlus. Ka J. E. II leidub rida paragrahve, mis viitavad jõudude ja tulejõu koondamisele.

J. E. II § 132 ütleb: „Kaitsel kk. tähtsaks ülesandeks jääb vastase hävitamine kiirtulega. Kk. täiendab rk. tuld; mõlemate relvade tegevuses olgu saavutatud täielik kokkukõla, eesmärgiga tule all hoida kõiki rinde ees leiduvaid lähiseid ja juurdepääse.“

Seega jalaväe automaatrelvade tuli peab moodustama kaitsel tulesüsteemi luustiku. Iga luustik koosneb mitmesuguse jämedusega ja tugevusega kontidest, kusjuures ka peentel luudel on täita väga tähtsad ülesanded. Nii ka tulesüsteemi luustikus kk-d, ehkki nende võimed on vähemaulatuslikumad ja piiratumad kui rk. jõud, on siiski tulesüsteemis vajalikud ja otstarbekohased.

Sõltuvalt taktikalistest ja organisatsioonilistest tingimustest, kus kk-d kuuluvad laskurirühma koosseisu ja rühma kaitsel saab normaalselt omaette löngu, võib välja kasvada kahjulik ja relvade tuleomadustele risti vastukäiv relvade asetuse šabloon, juhul kui eeskirjades fikseeritud taktikalisi nõudeid ja tõekspidamisi küllalt põhjalikult ei analüüsita ega võrrelda. Nimelt, kk-d asetatakse üksikult rühmalõigu tiibadele laiade laiale ja saavad ülesandeks vastastikuse flankeerimisega rühmalõigu ette luua tule-tõke. See on hädaohtlik šabloon.

See on sama, mida A. J. oma artiklis väljendab: „Kui arvestada meie olusid, kus rühma kaitselõik võib kujuneda kuni kilomeetri laiuseks, siis flankeeriv kk-tuli rühma kaitselõigu äärtel ei ole suuteline looma nimetamisvääretski takistust.“

Loomulik, et niisugune tõke osutub liiga õhukeseks ja täiesti mõjutuks, rääkimata, et üksiku kk. tuli võib iga hetk katkeda ja teatavatel hetkedel (raua vahetus) tingimata katkebki. Nii kujuneb sel juhul tugeva tulevõrgu asemel peenike tuleniit, mis iga silmapilk võib hõlpsasti rebeneda.

Järelikult tuleb loobuda ühetaolisusest ja pidevusest. Elavjõud ja tulemass koondada tähtsamasse suunda tähtsama rindeosa sulgemiseks, loobuda tulede piirideta pidevusest, eesmärgiga olla tugev ühes punktis. Ainult sel teel suudame ka väheste relvadega luua ruumiliselt ja ajalisel kaitselahingus küllalt tõhusat takistust.

Nii frontaalsel kui ka flankeerival tuel on oma „head ja vead“, kuid flankeerival tuel on frontaalse tulega võrreldes siiski oma hüved, mida pole otsetulel. Eelmise põhjal aga ei saa loobuda frontaalsest tuest ja ka mitte täielikult flankeerivast tuest. Nende otstarbekas ja olukorrahane kasutamine vastavalt kk. omadustele ja iseärasustele ühises tulesüsteemis ühel või teisel viisil on möödapääsmatu. Seejuures peame olema teadlikud, et üksik kk. on jõuetu tuletõkete ja -koondiste loomiseks, ainult teiste relvadega koos töötades suudavad nad täita neilt nõutavaid ülesandeid. Kõike katta katkemata ühetaolise „tulevalliga“ ei suudeta kunagi, olgu relvi nii palju kui tahes.

Tuleülesannete määratlemisel vastutavaks ja kõrvalülesandeks A. J. on arvamisel, et laskeandmed tuleb ette valmistada vaid vastutavas suunas, kuna kõrvalsuunas sellaseid andmeid ette valmistada pole tarvis (joon. 1). Näib, et „vastutavast“ ülesandest on valesi aru saadud. „Vastutavaks“ võib lugeda ülesannet siis, kui see ülesanne ei ole veel täidetud. Kui ülesanne on täidetud, või olukord ei nõua vastutava ülesande täitmist, tuleb lugeda vastutavaks kk-le tuleplaanis ettenähtud kõrvalülesanded. Seega laskeandmed peavad olema ette valmistatud nii vastutava kui ka kõrvalülesande (ülesannete) tarvis. Ekslik oleks tõlgendada J. E. II § 448 nõuet sellaselt, nagu peaks kk. olema „naelutatud“ vaid vastutava suuna külge, tegevuseta oodates vastast, millal see jõuab kk. tule piirkonda, tähelepanu pööramata kõrvalsuunale — kõrvalülesannete täitmisele, ehkki märk on hädaohtlik ja kättesaadav kk. tulele. Vastutava suunaga kk.

on seotud vaid siis, kui vastane sealt avaldab aktiivset tegevust, kuna muul ajal ta täidab neid ülesandeid, mis silmapilgul tekkinud olukorras on akuutsed, olgu siis need ülesanded täidetavad kas frontaalse või flankeeriva tulega.

Nii näeme, et kk. tuleülesande täitmine ei piirdu vaid ühe teatava vastutava või kõrvalsuunaga, vaid ta täidab momendil tähtsaks osutuval ülesandel kogu rühma rinde n-ü. „tulipunktis“, mis ei piirdu oma kk. rinde alaga. Seejuures tuleb otsustada, kas kk. tulega suudetakse saavutada nõutavaid tuleefekte.

A. J., tõlgitsedes J. E. II § 456 nõuet, jõuab otsusele, et kk., asudes sellases pesas, mis rindelt on varjatud vastase tule eest, ei suuda teotseda rinde ette tõkke loomisega vastase rünnaku tagasilöömiseks. Selles §-is on üteldud: „kuna meeskonna püüdeks on lahingus tulistada otse oma ette, siis on otstarbekohane neid automaatrelvi, mis peavad täitma tähtsamaid flankeerimisülesandeid, asetada laskekohtadele nii, et nad oleksid rindelt kaitstud tulega ja maastikuvoltidega või looduslike esemetega“. Siit ei järgne sugugi, et iga flankeerivalt tulistav relv alati peaks olema rindelt kaitstud. Neid tähtsamaid ülesandeid täidavad peamiselt rk-d. Tuleb aru saada sellest nõudest sellases mõttes, et ainult need relvad, mis täidavad tähtsamaid flankeerimisülesandeid, oleksid rindelt kaitstud teiste relvadega. Kui nende tähtsamate flankeerimisülesannete täitmiseks peaks määratama kk-d, siis kindlasti ka sellase kk-rinde esise katmist teiste relvadega tulega nõuab § 456.

Otse oma ette tulistamise lahingu „psüühilisest“ pahest peame vabanema ja igal juhul täitma oma ülesande. Seejuures ei või unustada teisi jalaväe individuaalseid relvi — pk. ja sõjapüssi, mis rünnakutõrjel osutuvad väga tõhusaiks otse oma ette laskmisel.

Automaatrelvade pesad on alati otsitud märkideks vastase saaterelvadele. Seepärast oleme sunnitud kk-d kui ka rk-d peitma maastikuvoltidesse, seejuures muidugi silmas pidades, et nad suudaksid painduvalt ja tõhusalt täita ka neid ülesandeid, mis esile võivad kerkida lahingu kriitilistel momentidel.

Edasi A. J. mainib, et taktikalise väljaoõppe ja laskeasjanduse alal puuduvat meil ühine suund. Samal ajal, kui taktikalisel teotsemisel antavat kk. laskuritele täita flankeerivaid tuleülesandeid, valitsevat väljaoõppes laskeasjanduse alal kk. tule frontaalse kasutamise tendents. Kui sellane olukord

valitseb, siis see on muidugi lünk. Peamine viga aga seisneb vist küll selles, et eeskirjade nõudeid ja ettekirjutusi tõlgendatakse sageli vääralt. Eeskirja nõuetele tuleb n-ü. „hinge sisse puhuda“ ja need nõuded tarvitamiskõlblikeks teha. Eeskirjad, eriti L. E. II annavad selleks küllalt tõhusaid näpunäiteid. Flankeeriva laskeharjutuste korraldamise alal annab L. E. II § 33 p. D sellaste juhtude kohta isegi otseselt juhtnööre.

Teisest küljest, mis vahe on tuletehniliselt frontaalse ja flankeeriva tulistamise vahel; vahest ainult see, et flankeerival tulistamisel märgid võivad asetuda põiki või poolpõiki rinde suunale. Laskuri suhtes jääks tuli ikkagi frontaalseks, sest laskur asub tulistatava märgiga ühel telgjoonel.

A. J. arvab: „LE kohaselt kk. tuli ei ole flankeeriv ega pidevalt seotud vastutava suunaga, vaid nähtub, et sellaseid ülesandeid kk. võib täita edukalt peamiselt frontaalselt.“ Seejuures tõlgendades J. E. II § 456 liiga üldistatult, teeb autor julge otsuse: — L. E. II ülesleotud tulistamisviisid kk-st on mõeldud frontaalse tulena. L. E. II § 33 seab üles vaid rea nõudeid ja näeb ette rea juhte, millal tuletehniliselt kasutada üht või teist tulistamisviisi lahingus, jättes loomulikult lahendamata kui olukorrast olenevad taktikalised nõuded ja tõekspidamised.

L. E. II § 33 — külvatud tuli, leiame: „Väga lähedatel kaugustel ja tihedate gruppide (kaugustel alla 100 m rünnakuks koonduvad jagude) pihta laskmisel võidakse veel kasutada paiskuvat külvamist.“ Sellega L. E. II lahendab ühe tüüpilise näite, kus ja kuidas sellast tuleviisi kasutada. Loomulik, et sellasel kaugusel (100 m) kk. seda ülesannet täidab frontaalselt, sest kui vastast pole suudetud lämmatada ega murda „tappetule“ algul, s. o. viimasel 300 m, ning vastane on tõusnud rünnakule, siis sel juhul võime rääkida lahingu „kriitiliselt“ momendist, kus lahingu psüühiline instinkt sunnib tulistama sinna, kus oht kõige suurem — olgu see siis frontaalne või flankeeriv tuli.

Seega küsimus „millal on see moment, kus katkestavad mõlemad kk. flankeerimise ja asuvad vastase tagasilöömisele frontaalse tulega“ tundub olevat esitatud liiga teoreetilisena ja mittelahendatavana mingisuguste ajaliste ega ruumiliste normidega.

Lõpuks artikli autor teeb ettepaneku: „Kk. tuleülesannet senise suuna asemel peaksime piiritlema sektoriga, kusjuures rühma löigu jagaksime kahe kk. vahel kaheks sektoriks. Sektorite seesmised piirijooned, samuti tulesideme saavutamiseks naabritega

ka välised piirijooned tuleks määrata selleselgelt, et nad üksteist kataksid“.

Sellane lahendus tundub liiga skemaatilisena. Eespool mainisin, et jalaväe automaatrelvade tuli baseerub „tugedesüsteemi“ põhimõttel (J. E. II § 138). Tähtsad kohad sulgeme niivõrra tugevalt, et seal tuletühemike tekkimine on vähe-tõenäoline. Teised kohad katame juba nõrgemalt või hoopis jäetame katmata masinrelvade tulega. Seega ei saa juttu olla üksikute jalaväe automaatrelvade (kk. ja rk.) hädaohlikust tule lõhestamisest ja killustamisest. Iga üksik jalaväe automaatrelv tuleb tööle rakendada ühiste resultaaside taotlemiseks. „Tugedesüsteem“ nõuab, et iga tugi tuleluustikus täiendaks üksteist ja töötaks ühiste põhimõtete ja tõekspidamiste järgi.

Kui vaadelda A. J. poolt toodud skeemi nr. 3, siis torkab kohe silma kahjulik ühetaolisuse ja pidevuse saavutamise tahe. Kk-d on asetatud laialirebituina rühma 700-m rinde äärtele. Kummagi kk vastutav põhisuund on frontaalne. Kk-d täidavad juba etteavatsetult n-ü. „tääkülesandeid“.

Sektorite seesmised ja välised piirijooned nähakse ette vaid tulesideme saavutamiseks. Sellase lahenduse juures kumbki kk „naelutatuna“ oma rinde otsesuuna külge moodustaks nagu kaks omaette tuletugikut. Nende „lahtirebimine“ tuleülekaalu saavutamiseks kuskil teises rindeesises osas oleks juba tegelikus lahinguolukorras tulejuhile raskeks ülesandeks. Olles läbi imbutunud inimesele omasest enda „naha“ päästmise instinktist, võib tegelikus olukorras välja kujuneda sellane nähe, et tulistatakse igat kk-le väärtusetut märki otsesuunas. Teistes rühma poolpõiki asuvates suundades ja punktides aga, kus momendil tuleülekaalu saavutamine on eluküsimus, rühma tulejõud jääks nõrgaks.

Sama tulekillustamise tendents valitseb ka kk. ja rk. tulede vahel.

A. J. arvates kk. teotseks frontaalselt, kuna rk. tuli jääks endiselt flankeerivaks. Nii näeme, et tekkinud lahingu kulminatsioonpunktis relvade (kk. ja rk.) tuli oleks killustatud: kk-d täidavad igaüks omaette kohalise tähtsusega ülesandeid, peamiselt otsetule põhimõttel, kuna rk-d teatavas koondises täidavad jälle omaette ülesandeid flankeerimise põhimõttel.

Sellastele erinevatele kasutamispõhimõtetele rajatud relvakoondiste (kk. ja rk.) koostöötamise võimalused tekitavad tulejuhtimise mõttes ülepääsmatuid raskusi. Muidugi, sellase lahenduse juures, kus rk-d täidavad vaid igaüks omaette „täak“-ülesan-

deid, ei tekita nende tulejuhtimine laskurirühma ülemale peagu mingisuguseid raskusi. Eespool nägime aga, et sellane kk. tulede kasutamine ei ole otstarbekas. Tuleb pooldada kk. tulede painduvat kombineerimist (frontaalne ja flankeeriv tuli); rk-d aga peagu alati täidavad flankeerivaid ülesandeid. Jääb arusaamatuks, kuidas saab koondada sellast ühise relva (kk. ja rk.) koondise tuld teatavasse kohta ühiste tulerešultaatide taotlemiseks, kui selle relvakoondise üksikud liigid töötavad üksteisele ristivastukäivate tõekspidamiste järgi. Järeldus, kk-dele omaette sektorite andmine ei näi olevat otstarbekas. Olukorra hinnang peab andma selle õige vastuse, kuidas kõige ratsionaalsemalt kasutada ja rakendada kk. tuld kaitselahingus.

Kokku võttes flankeerimise võimalusi tuleb otsida, see on doktriinaarne, eeskirjaline nõue. Sellest ei saa loobuda. Kuid juhi ülesandeks jääb igakord ja igas olukorras kaaluda, kas üks või teine põhimõte on teataval juhul rakendatav. Jalaväerelvad üksikult on jõuetud tagama nõutavaid tagajärgi. Jalaväe automaatrelvadega töötades teatavates koondistes suudetakse luua vaid teatav tugesüsteem, mis peab aitama mõjule pääseda lahingutegevuse lõplikul otsustajal — jalaväe individuaalrelvadel. Kk. tulede kombinatsioonideks kaitselahingus on muidugi palju variatsioone, kuid suunavaiks tähisteks peavad alati seejuures jääma eeskirjalised tõekspidamised. Need tõekspidamised on küllaltki selgelt defineeritud meie ametlikes eeskirjades.

Veel käsirelvade laskeasjanduse väljaõppest meie suurtükiväes.

Kapten A. Nõmm.

Käesoleva artikli avaldamisega toimetus lõpetab „Sõduri“ veergudel selles küsimuses asjaosaliste vaidluste avaldamise, kuna küsimus on leidnud juba kõigekülgselt valgustamist.

Kapten A. R ä ä k avaldas „Sõduris“ nr. 41-42 arvamusi, mõtteid ja andmeid suurtükiväe õppekavade ja käsirelvade laskeasjanduse kohta. Kuna kirjutisest selgub, et lugupeetav autor ei tunne hästi suurtükiväe olusid, vajadusi ja võimalusi, siis pean seda teemat käsitlema veel kord, sest käsirelvade laskeasjanduse probleem on meie suurtükiväes praegu väga akuutne.

1. Õppekavad ja -aeg.

A. R. leiab, et Srv. Õ. 12 sisaldab mõnel alal paljusid teemasid, millega ajateenijal ei tule kunagi praktiliselt tegemist teha.

Kõigepealt soovitab ta õppekavast välja jätta laskeasjanduse alal numbritele ja sõitjatele ette nähtud teemad derivatsiooni, mürskude hajumise, laskekauguse jne. kohta, sest need olevat alad, millega tegeleb ja mida arvestab tulejuht, kuid mitte suurtüki juures töötav number või sõitja. Tegelikult sõitjatega neid küsimusi ei käsitleta (vt. Srv. Õ. 12 lk. 42 märkused 1 ja 2), kuna numbritele ja luurajatele on aga hädasti vaja neid teada. Inglise ja saksa suurtükide juures näiteks sihtija peab kõrvaldama derivatsiooni. Hajumuse ja laskekauguse küsimusi on vaja numbritega lühidalt

läbi võtta seepärast, et kogu aeg nad käsitsevad mehhanisme (lood, sihik, kvadrant) ja laskemoona (mitmesugused laengud), mille abil suurendatakse või vähendatakse laskekaugust ja millede käsitlemise täpsusest oleneb osaliselt ka hajumus. Eriti need teadmised on vajalikud numbritele otsesel laskemisel liikuvate märkide pihta, kus alates 700 m kauguselt sihtija iseseisvalt teeb parandusi suurtükiülemalt saadud vaatlusandmete järgi. Laskeasjanduse elementaarteadmisi on vaja ka luurajail, et nad suudaksid täie arusaamisega oma kohuseid täita. Veel rohkem — me korraldame oma ajateenijatele isegi erilisi näitelaskmisi, kus neid küsimusi selgitatakse ka praktiliselt, sest meie ja välisriikide kogemused on näidanud, et seda on hädasti vaja.

Järgnevalt A. R. ütleb: „Materjalosa alal on samuti ette nähtud igasuguste mehhanismide ehitus üksikasjaliselt, nende koostötamine, ettetulevad rikked ja nende kõrvaldamine. Seda nõuda on liigne, sest sõdur kunagi iseseisvalt ei hakka neid rikkeid otsima ja kõrvaldama. See kuulub suurtükiülema, suurtükitehniku või -meistri kohustesse.“ Tegelikult jällegi üksikasjaliselt võetakse läbi ainult suurtüki luku-, pöörde-, tõste- ja rännakukaitsemehhanismid (Srv. Õ. 12 lk. 11—13 ja 44—47), sest seda on numbritel vaja nende mehhanismide käsitlemisel ja puhastamisel. Enam-vähem ük-

sikasjalikult õpitakse ainult luku osade koostööd. Raua, luku jne. juures esinevate rikete tundmine ja lihtsamate rikete kõrvaldamine evib suurtüki hooldamisel suurt tähtsust, sest õigeaegse vigade avastamisega ja kõrvaldamisega võib vältida suuri kahjusid. Ka suurtüki puhastamisel iga mees puhastab teatava osa, sest suurtükiülem ei suuda ju kõiki mehhanisme isiklikult lahti võtta, puhastada ja vigu avastada, rääkimata siis veel suurtükimeistrist ja suurtükitehnikust.

Kõike eestoodud numbrid peavad õppima ka selleks, et vajaduse korral nad suudaksid asendada rivist väljalangenud suurtükülemat.

Üldiselt A. R. kirjelduse kohaselt suurtükiväe sõdur peab hästi tundma püssi ja isegi kal. 22 püssi materjalosa, kuid oma suurtükki tal pole vaja tunda.

Edasi A. R. leiab, et üldhariduslikuks ettevalmistuseks ja üldteadmisteks noorte õppekavas ettenähtud 44 ja reameeste õppekavas ettenähtud 30 tunni asemel jätkuks 10 kuni 15 tunnist.

Sõstabililt 14. 07. 30. kinnitatud muudatuste järgi suurtükiväe noortekursuse õppekavas on juba üle 8 aasta jooksul üldhariduslikuks ettevalmistuseks ja üldteadmisteks kokku ainult 16 tundi.

A. R. ütleb, et õppekavast on välja jäetud mõned väga tähtsad alad, nagu harjutused soomusmasinate tulistamiseks, koostöö lennuväega, õhukaitse, sõjaväe vedod jne. Viimased on nähtud ette rännaku- ja lahinguõppuste all reameestekursusel vedudena raud- ja veeteedel (õppekava lk. 62—64). Soomusmasinate tulistamine on nähtud ette lk. 65 teemana „Tankide vastaline suurtükk“. Koostööd lennuväega ja õhukaitset õppekavas ei nimetata, kuid seda teostatakse tegelikult juba palju aastaid, samuti nagu soomusmasinate tulistamist. Sv. vedude alal suurtükiväelased saavad küllaldaselt määralt praktilisi oskusi laagriskäimisel, manöövril ja kordamisõppustel.

Väite kohta, et Srv. Ö. 12 on iganenud ja vajab asendamist ajakohase õppekavaga, lugupeetud A. R. võtku teadmiseks, et uus õppekava on juba ammugi välja töötatud ja on praegu katsetamisel ning viimistlemisel. Srv. Ö. 12 ümbertöötamisele asuti milte A. R. poolt etteoodud põhjustel, vaid hoopis teistes asjaoludel.

Kokku võttes — suurtükiväe õppekavas pole sellast „liigset balasti“, mille arvel suurendada käsirelvade laskeasjanduse tundide arvu. Hoopis vastuoksa — uues õppekavas

vaja tunduvalt vähendada laskmist püssist ja selleks ettenähtud õppeaega, sest suurtükiväe erialase väljaõppe alal on tulnud juurde uusi õppeaineid ning väljaõpe on muutunud raskemaks ja keerukamaks. Numbrite tegevuse alal nõuded on kasvanud tangitõrje- ja saatesuurtükilaskmiste alal, sest tankide kiirus on tõusnud; varem suurtükilt nõuti üksikute tankide tulistamist, kuna nüüd vaja hävitada tangigruppe jne. Seejuures vaja meenutada, et tangilaskmisel meeskonna töö peab olema eriti kiire ja kokkukõlastatud, sest tankide rünnak kestab ainult mõni minut ja selle aja vältel suurtükk peab hävitama võimalikult rohkem tanke. Saatesuurtüki ülesannete täitmisel suurtükk peab harilikult 1,5—2,5 min. vältel laskma 10—12 täpselt sihitud lasku ja otsekohe pärast seda välkkiirelt vahetama oma positsiooni, sest lahtisel või poolvarjatud positsioonil asudes umbes 3—4 min. jooksul pärast esimest lasku ta võib sattuda vastase srt. tule alla. Kui A. R. nõuab suurtükiväelastelt mehaanilisi oskusi ja reflekse laskmisel püssist, siis mitu korda rohkem on neid vaja suurtükilaskmisel, mis teostub suurtükülema ja 6—8 numbriga koostööna. Numbreid vaja trennida ka materjalosa degaerimise alal. Sõitjate väljaõppe ulatust vaja süvendada niivõrra, et mob. korral nad suudaksid edukalt juhtida kodanikelt rekvireeritud väljaõpetamata hobuseid ja nende vedu ühtlustada suurtükide vedamisel. See on väga lähtis ja raske probleem. Luurajaile vaja õpetada peale puhtsuurtükiväe luure- ja vaatlusteenistuse ka õhu-, tangi- ja gaasivaatlust ning -alarmiteenistust. Neil aladel väljaõpe peab olema väga põhjalik, sest vastase avastamine, oma üksuste alarmeerimine ja vastavate kaitseabinõude tarvituselevõtmine peab teostuma väga kiiresti. Sidesmeeskonda vaja õpetada ka raadioside ja signaalplatsi töö aladel.

Toodust nähtub, et suurtükiväe kõigil erialadel nõuded on suurenenud, mistõttu ka erialade kokkuliitumine muutub keerukamaks ja rohkem aega nõudvaks. Peale selle vaja silmas pidada ka üksikute erialameeste asendamist teiste erialade meestega, mis evib küllaldast tähtsust nii rahu ajal kui ka sõja korral.

Kaasaja lahingus suurtükivägi peab teotsema väga kiiresti ja osavalt, et enne vastast lahinguvalmis saada ja tuleülekaalu saavutada. See nõuab kõrget väljaõppe taset ja järjekindlat ning püsivat erialast drilli. Paljudes välisriikides seepärast on pikendatud suurtükiväe teenistusaega, sest ühe aasta

jooksul pole võimalik ajateenijaid vajalikul määral välja õpetada. A. R. soovib aga, et oma lühikesest teenistusaajast meie peaksim kulutama eriala seisukohalt kõrvalise tähtsusega õppeainele — käsirelvade laskeasjandusele — mitu korda rohkem õppeaega kui seda kulutatakse välisriikides 1½- või 2-aastase teenistusaaja vältel.

Kui me jääme praeguse teenistusaaja juurde ja tahame, et meie suurtükivägi oleks vähegi ajakõrgusel, siis võime noorte- ja reameestekursusel kulutada käsirelvade laskeasjandusele maksimum 20—25 tundi. Seda tundide arvu on võimalik suurendada vaid siis, kui pikendada teenistusaega. Loomulik, et suurtükiväelastele esitatavad püssilaskmise nõuded peaksid olema kokkukõlas selle õppeajaga.

Et suurtükiväe praegune lasketase on saavutatav juba 12 tunniga, see on kaalumata väide. Igaüks teab, et kehtivate nõuete kohaselt harilikku noorsõduriga, kes enne svteenistust pole püssi kätte saanud, vaja läbi võtta:

1. Sõja- ja väikekaliiberpüssi materjalosa: Püssi peamised osad, nende ülesanded ja koostöö. Püssi tunnused. Püssi koostvõtmine puhastamiseks ja kokkupanemine ning korraliku töötamise kontroll. Püssi puhastamise abinõud, nende otstarve ja kasutamine. Püssi puhastamine ja ülevaatus pärast puhastamist. Püssi hooldamise reeglid kasarmu- ja väliolukorras. Padrunid, nende liigid, tunnused ja hooldamine.

2. Sõja- ja väikekaliiberpüssi käsitsemine: Tutvumine lasuga ja kuuli lendjoone omadustega. Sihtjoone selgitamine. Õige kirbu mõiste. Sihtjoone võtmine ja seejuures tehtavad vead. Püssi laadimine, sihiku seadmine, tühjendamine ja kaitsevinnastamine. Laskeasendid, palgepanemise ja sihtimise harjutused neis asendites. Päästmistehnika. Laskevõtete täitmine kõigis asendites ühes sihtimisharjutustega.

3. Laskeharjutused väikekaliiber- ja sõjapüssiga selleks, et täita II laskurklassi tingimusi, s. o. punktilaskmine lamades käelt 300 m, põlvelt — 200 m ja püsti käelt — 150 m kaugusele.

Igaühel on vist selge, et 12 tunniga on võimatud eestoodud õppusi läbi võtta ja klaskatsetele minna.

Vastasel korral aga oleks huvitav teada saada täpsemaid selgitusi, kuipalju aega kulutada materjalosale, käsitsemis- ja laskeharjutustele, missuguseid laskeharjutusi lasta, kuidas ja missuguse aja vältel tegelikult tuleks teostada „otstarbekalt organiseeritud ja asjatundlikult juhitud drilli ning

masinlikkuse saavutamist“? Veel parem, kui seda demonstreeritaks praktiliselt. See oleks väga kasulik ja õpetlik mitte ainult suurtükiväelastele, vaid kõigile, sest siis saaksime tulevikus säästa väga palju õppeaega mitte ainult suurtükiväe, vaid ka kõikide teiste väeliikide ajateenijate väljaõppel.

2. Ajateenijale püssilaskmise alal esitatavad nõuded.

A. R. ütleb, et noortekursuse lõpuks suurtükiväe ajateenija peab oskama teostada püssiga enesekaitset kuni 150 m püsti, 200 m põlvelt ja kuni 300 m lamades asenditest, kuna peale selle tuleb sooritada veel õhumärkide laskmise harjutusi.

Reameestekursuse lõpuks ajateenijad peavad suutma teostada enesekaitset kuni 200 m püsti ja põlvelt ning kuni 300 m lamades asendeist. Ühtlasi ta ütleb, et sarnaselt need nõuded on kohandatud ka SM § 50 ja L.E. I-A § 20 normidele.

See ei ole kokkukõlas tegeliku elu vajadustega ja võimalustega.

Püssi kasutamise vajadusi ja võimalusi suurtükiväe enesekaitseks uurides („Sõdur“ nr. 29-30 s. a. lk. 746), selgub, et lahingus suurtükiväelased lasevad püssiga ainult lamades asendist ja sedagi maksimum 150—200 m kaugusele, kuna valve- ja vahiteenistuses võib esineda vajadusi lasta üksikuid näpplaske maksimum 50—100 m kaugusele. On ju üldtuntud tõik, et enesekaitseks lahingus sõdur viskub instinktiivselt pikali. Alles pärast seda, kui mahaheitmisega on end varjatud vastase kuulide ja vaatluse eest, mõteldakse aktiivsele tegevusele. Ühtlasi vaja silmas pidada, et maapealsete märkide tulistamise juhtumeid esineb väga harva. Hoopis rohkem võib esineda madalalt lendavate lennukite tulistamise vajadust, kuid see ja üldse õhumärkide tulistamine nõuab selgitamist pikemalt eriarthikliks.

Suurtükiväelastel pole mõtet hakata püssidest laskma 300 m kaugusele, sest enesekaitset üle 100—150 m kaugusel oleva jala- või ratsaväe vastu suurtükivägi teostab palju mõjuvamalt oma suurtükidega kui püssidega. Enesekaitset vastase lahingumasinate ja motomehh-osade vastu saab teostada aga ainult suurtükidega. Seepärast vaja pöörata rohkem tähelepanu suurtükide kasutamisele patarei enesekaitsetel ja teha sel alal rohkem õppusi ning harjutusi igasugustes olukordades, kuna püss võib jääda rohkem tagaplaanile. Tähtsam kui püss on suurtükiüksusele automaatpüss või kuulipilduja, mida saab edukalt kasutada esmajärjekor-

ras õhukaitse teostamiseks ja vajaduse korral ka maapealsete märkide tulistamiseks.

Väide, et põlvelt asendit suurtükiväelastel on vaja lennukite tulistamisel, ei pea paika, sest lennuki laskmisel kasutatakse põlvelt asend erinevalt harilikult põlveltlaskmise asendist. (Võrdle L. E. I-A § 62 ja „Ajutine juhend õhukaitse teostamiseks sõjapüssiga“ § 33.) Maapealsete märkide tulistamisel vaja võimalikult sügavalt ja kindlalt istuda kannal, kuna lennuki laskmisel tuleb hoiduda istumast kannale. Ka käte hoidmine on erinev. Toodust selgub, et kui lennuki tulistamiseks seda asendit peaks tingimata vaja olema, siis on parem otsekohe juba õppida seda eriasendit. Viimase vajadus on aga küsitav. Õhumärkide tulistamiseks meie juhend näeb ette püsti ja põlvelt asendeid. Sakslased teostavad lennukilaskmisi ka selili lamades asendist. Seega neid asendeid on palju, kuid kõiki neid pole võimalik ega mõtet ajateenijatele õpetada. Suurtükiväelased võiksid piirduda näiteks ainult püsti asendiga.

Järelikult ka õhumärkide tulistamise vajadus ei põhjusta maapealsete märkide tulistamiseks vajaliku põlvelt asendi õpetamist suurtükiväe ajateenijatele.

Toodust selgub, et suurtükiväe ajateenijatega vaja teostada püssilaskmist lamades asendist kuni 150 m ja püsti käelt kuni 100 m kauguseni. Noortekursusel tuleks lasta väikekalibri- ja sõjapüssist 2—3 laskeharjutust, kuna reameestekursusel võiks kummagi püssiga lasta 3—4 harjutust. Seejuures vaja mõlemast püssist lasta 1 harjutust g-torbikus ja 1—2 harjutust lennuki silueti pihta. Rohkem laskeharjutusi pole vaja ega võimalik teostada ajapuudusel.

Klassikatsed ja kontroll-laskmised praegusel kujul tuleks suurtükiväes ära jätta, sest pole mõtet selleks kulutada noorte- ja reameestekursuse lõpul 8—10 tundi, kuna seda aega on hoopis rohkem vaja erialasele väljaõppele. Käsirelvade väljaõppe kontrolli tuleks teostada üldistel alustel teiste väljaõppe alade kontrollimisega.

Vastavalt sellele tuleks muuta L. E. I-A § 20 nõuded, või lugeda nad suurtükiväe suhtes maksvusetuks.

3. Klassikatsed, kontroll-laskmised ja nende hindamise alused.

A. R. ütleb: „Klassikatsed ei ole mitte selleks, et väeosade vahel ellu kutsuda ja õhutada konkurentsi. Selleks on olemas võistlused.“

Teoreetiliselt see võib olla õige, kuid te-

gelik elu käib hoopis teist rada. Kõigil on teada, et klassikatsed ja kontroll-laskmised on tegelikult kujunenud palju tähtsamaks kui võistlused. Võistlustest osavõtmine on vabatahtlik, kuid klassikatsed ja kontroll-laskmised on kohuslikud. Võistlustel igaüks võistleb omal erialal ja omas klassis, kuid klassikatseil ja kontroll-laskmistel suurtükiväelastel tuleb võistelda mitte omal erialal ja sageli ka klassi või paari võrra kõrgemate võistlejatega, sest nende saavutisi võrreldakse ka teiste väeliikide saavutistega. Võistlustel saavad auhindu või jäävad neist ilma ainult võistlustest osavõtjad, klassikatsete ja kontroll-laskmiste saavutiste eest avaldatakse kiitust või laiusi mitte ainult osavõtjatele, vaid ka nende juhtidele kuni väekoondive ülemani sissearvatud. Ja kuna sellaseid katseid tehakse ainult ühel väljaõppealal, siis tegelikult on kujunenud olukord, kus püssilaskmine on muutumas kõige tähtsamaks õppeaineks, nii et ka eriväelikes kõik teised õppealad võivad jääda selle varju.

Seepärast klassikatsete ja kontroll-laskmiste korraldamine on õigustatud ainult neis väeliikides ja ühikuis, kus püss on peamiseks relvaks, kuna teistes neid võiks korraldada perioodiliselt mõne aasta järele või loobuda neist üldse, sest nad võivad esile kutsuda ebasoovitavaid nähteid ning halvata erialast väljaõpet.

Klassikatsete ja kontroll-laskmiste saavutiste hindamise ametlike näitamiseks A. R. toob mõned eeskirjade ja käskkirjade paragrahvid. Neist aga ei järeldu midagi, et rahuldava hinnangu saamiseks meie suurtükiväe noored peavad klassikatsetel saavutama vähemalt 500 punkti.

A. R. ütleb „Üles seatud nõudeid ei ole lihtse fantaasia saavutised, vaid nad on tuletatud praegusaja lahingu karmidest nõuetest. Iga sõdur väeliigile vaatamata, kes neid nõudeid ei suuda täita, ei suuda lahingus isikliku relvaga teostada enesekaitset (ka meeskonna kaitset), olgu ta muudu muul alal nii hästi väljaõpetatud ja distsiplineeritud kui tahes.“ Ka see vastus ei lahenda küsimust ja selle alusel võime üles seada iga suguseid nõudeid. Oma sõjaväe väljaõppe korraldamisel aga meie ei tohi liialdada isikliku relvaga enesekaitse teostamise nõuetega. Me ei tohi neid enesekaitse nõudeid viia niivõrra kõrgele, et nad hakkavad takistama eriala väljaõpet ning halvama lahingunõuete ja -ülesannete täitmise edukust väeliikide kokkukõlastatud tegevusel. Meie peame õpetama oma eriväelike sellaselt, et nad

suudaksid võimalikult tõhusamalt toetada jalaväge. Siis viimane suudaks oma ülesandeid edukalt täita ning eriväelikel võib-olla poleks vaja üldse enesekaitset teostada. Kuna enesekaitse küsimus puudutab suurtükiväelasi endid kõige rohkem, siis oleks õigem need küsimused jätta nende enda hooleks, sest suurtükiväelased tunnevad oma olusid ja ohtusid paremini ning nad lahendavad need probleemid palju otstarbekamalt, nii et neil jääks rohkem aega ja võimalusi erialaseks väljaõppeks, s. o. küsimuste lahendamiseks, kuidas lahingus jalaväge tõhusamalt abistada.

4. Kaader.

Rõõmustaval viisil A. R. on aru saanud, et suurtükiväe kaader ei saa võistelda teiste väeliikide kaadrisõjaväelastega. Ta ütleb oma kirjutises: „Suurtükiväe laskespordiühinguil pole tarvis võistelda teiste väeliikide laskespordiühingutega.“

Üldiselt samasuguses või veel raskemas olukorras on suurtükiväe kaader ka kaadri kontroll-laskmistel. Erinevus on vaid selles, et kontroll-laskmistest peab võtma osa väeosa kaader täies koosseisus, kuna laskespordiühingutesse on koondunud parimad laskurid. Kuna kontroll-laskmistel võetakse väeosa kõigi laskurite tulemused väeosa hinnadena ja väeosi hinnatakse ja võrreldakse nende saavutiste järgi ühesugusel alusel, siis tegelikult see tähendab seda, et kontroll-laskmistel suurtükiväe väeosad peavad võistlema muude hulgas ka jalaväe väeosadega.

Kui ollakse nõus sellega, et suurtükiväe laskespordiühingud ei saa võistelda teiste väeliikide laskespordiühingutega, siis loomulikult tuleks nõustuda ka sellega, et kaadri kontroll-laskmistel suurtükiväehikuid ei saa panna ühel alusel võistlema jalaväehikutega, ja et suurtükiväe kaadri isiklikud laskevõimed püssilaskmise alal ei tarvitse olla täpselt samasugused kui jalaväe kaadril. Seda enam, et A. R. poolt minimaalseteks nimetatud nõuded ja võimed on tegelikult kaunis suured ning nende täitmiseks on vaja pidevat treeningut läbi aasta. Sääraseks pidevaks treeninguks suurtükiväelastel pole aega ega võimalusi ja ka laskemoonanormid on suurtükiväe kaadril märksa väiksemad kui jalaväelastel.

Ka tegelik elu ei nõua suurtükiväelastelt sellaseid oskusi püssilaskmise alal kui seda arvab A. R. Ajateenijate väljaõppeks suurtükiväekaadril pole vaja nii kõrget isiklikku lasketaset ja ka lahingus pole seda vaja, sest lahingus on suurtükiväelaste peamiseks rel-

vaks suurtükk. A. R. ei suuda neid vajadusi põhjendada ja ütleb vaid: „See ei ole sugugi mõttetud, vaid karmidest tõsioludest tingitud tarvilikkus,“ jättes selgitamata, mida nende karmide tõsiolude all tuleb mõista. Minu arvates pole olemas sellaseid tõsiolusid, mis sunnivad asetama suurtükiväelasi püssilaskmise alal jalaväelastega ühesugustesse tingimustesse.

Ratsahobuselt laskmise kohta toodud väide, et selle massilisest harrastamisest peaksime seni loobuma, kuni suurtükiväe kaadri lasketase püstolist kiirlaskmise alal pole viidud kõrgemale, ei pea paika. Ratsahobuselt laskmine teostub hoopis teisiti kui harilik kiirlaskmine. Ratsa laskmiseks on vaja erilist treeningut, mis ei sõltu jalgsi laskmisest. Näiteks RKKA ratsaväe ajateenija laseb ratsahobuselt püssiga juba esimesel teenistusaastal. Punaväe revolvrilaskmiste kavas on 3 harjutust ehk 30% ratsahobuselt laskmisi.

Ratsahobuselt laskmist ja selle treeningut käsitlen lähemas tulevikus erikirjutises põhjalikumalt. Käesolevas märgiksin vaid niipalju, et meie suurtükiväe ohvitserid on juba ammu massiliselt sooritanud püstoliga laskeharjutusi ratsahobuselt ja paari aasta eest teostati sel alal ka suuremaid võistlusi. Näiteks neil võistlustel ratsanik pidi 15 sek. jooksul sõitma 100 m ja 5 padruniga tulistama sõiduteest umbes 7 m kaugusele asetatud 5 püstkuju. Võistlustel oli palju ohvitseri, kes sõitsid selle maa galopil umbes 10 sekundiga ja tabasid 4–5 kuju (vt. „Sõdur“ nr. 47-48 1936. a.).

5. Püsside kasutamine Vabadussõjas.

Vabadussõja kohta A. R. ütleb järgmist: „Mina tean ühe patarei tegevusest, et see patarei korduvalt mitte ainult ei löönud püssitulega tagasi vastast, vaid osa patarei meeskonnast eesotsas patareiülemaga sooritas ise tarbekorral edukaid rünnakuid ja retki. Võib-olla oli sellaseid juhtumeid ka teiste patareidega, kus leidsid energilised juhid. Vabadussõja olukord võimaldas sellast tegevust ja peagu alati oli see ka tingitud hädavajalikkusest.“

See juhtum näib olevat kahtlane, sest arvesse võttes meie patareide koosseise Vabadussõjas ja ka tulevikus ei ole võimalik, et ühel ja samal ajal patarei saaks täita oma otseseid ülesandeid ja sooritada jalarivis rünnakuid või retki.

Sellastest juhtumitest pole varem kuulnud ja neist ei tea ka Vabadussõja uurijad. Siin ei näi olevat põhjust varjata, missuguse

patarei ja milline meeskond, millal, missuguses olukorras, kuidas ja missuguste tagajärgedega löi tagasi vastase rünnakuid? Kus, mis põhjusel ja kuidas patarei meeskond sooritas edukalt rünnakuid ja retki?

Kui sellane väheusutav üksik juhtum esineski Vabadussõjas, siis seda ei saa aga kuidagi üldistada ning sellest järeldada, et kogu meie suurtükivägi peab tulevikus alati arvestama sääraseid juhtumeid ja seepärast oma väljaõppet kulutama püssilaskmisele rohkem aega ja energiat, kui see tegelikult on õigustatud.

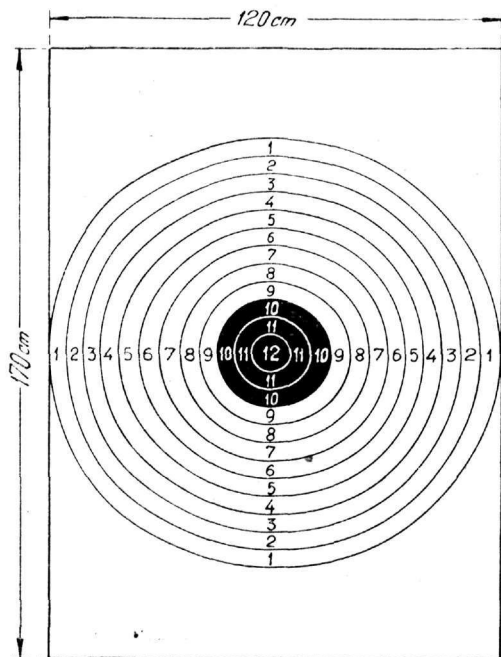
6. Meie ja välisriikide laskeharjutuste tingimuste võrdlemine.

A. R. väidab, et välisriikide suurtükivägedes nõuded sõjapüssi lasketaseme suhtes pole mitte nõrgemad kui meil, vaid tihti isegi kõrgemad, ning toob näitena saksa suurtükiväe II laskurklassi harjutuse nr. 2 tingimused, millede kohta ütleb: „Padruneid 3. Harjutus on täidetud, kui iga lask on vähemalt 5 silma või on 3 tabamust ja 16 silma. Seega ühelgi juhul märgist möödalaskmisi üldse ei tohi olla.“

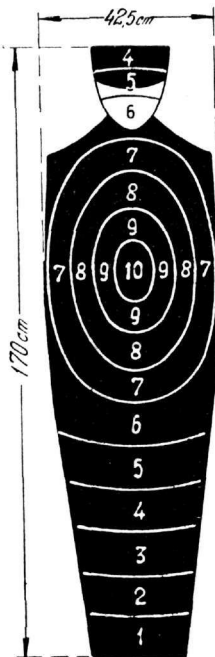
Nähtavasti A. R. ei ole lugenud minu I kirjutises („Sõdur“ nr. 14-15 s. a. lk. 378) toodud saksa laskeharjutuste tabeli 2. märgi, kus üteldakse, et vajaduse korral võib iga harjutuse ajal juurde anda 2 padrunit ja sel juhul vaja täita lasketingimuse teine osa. Seega harjutus nr. 2 hinnatakse täidetuks ka siis, kui laskur laskis 2 esimest lasku

mööda ja 3. lasuga sai näiteks 6 silma ning talle anti 2 lisapadrunit, milledega ta saavutas 5 silma.

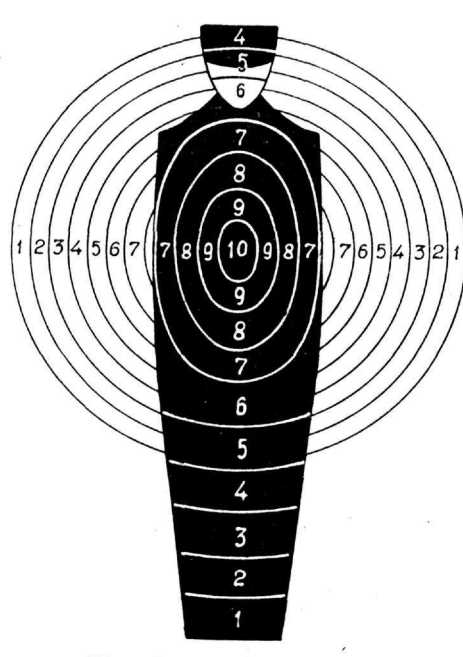
Edasi A. R. ütleb: „Sakslaste nõudeid täita on palju raskem kui 150 m peale kümneringilise püstkuju tabamine...“ Vaatame, kas on see nii? Meie püstkuju üldine pindala on A. R. ütluse järgi 5000 cm², kuid saksa märgi ringidega osa pindala on üle 11300 cm² (vt. joon 1). Seega saksa märk on pindalalt üle 2 korra meie omast suurem. Meie märgi kõrgus on 170 cm ja maksimaalne laius 42,5 cm, kuna saksa märgi ringidega-osa maksimaalne kõrgus ja laius on 120 cm. Püsti käelt laskmisel märgi laius evib aga erilist tähtsust, sest kitsa märgi puhul kõrvalt möödalaskmisi esineb hoopis rohkem kui ülalt või alt möödalaskmisi. Saksa harjutuse täitmiseks on vaja saavutada 3 lasuga 15 silma ehk keskmiselt iga lask peab olema 5 silma. Joon. nr. 3 näeme, et kui meie märk asetada 100 m kaugusel asuva saksa märgi peale nii, et keskkohad ühtuaksid ja kui saksa laskur laseb kõik lasud meie kujust kõrvalt mööda, siis ta täidab siiski oma harjutuse tingimused. Veel rohkem — meie kujust kõrvalt mööda lastes ta võib saavutada isegi 8 silma. Meie laskur ei saa aga laskeharjutust täita, kui ta laseb kõik lasud märgist mööda. See näide maksab sel juhul, kui meie ja saksa laskeharjutuste kaugused oleksid võrdsed. Tegelikult saksa sõdur laseb 100 m kaugusele, meie sõdur aga 150 m kaugusele. Selle laskekauguste

Joon 1 Saksa ringmärk

Joon 2. Meie püstkuju

Joon 3 Meie püstkuju saksa ringmärgile asetatuna.

vahe tõttu meie laskeharjutuse tingimused on veelgi märksa raskemad.

Saksa nõuete kohta võib veel ütelda, et nende suurtükiväe sõdur võib püsti käelt 100 m kaugusele lasta esimese teenistusaasta lõpul, kuna meie sõdur peab 150 m kaugusele laskma juba enne noortekursuse lõppu, s.o. hiljemalt 3. teenistuskul. Sellest järgneb, et meie nõuded on sakslaste omadest mitu korda raskemad.

Soomelaste suurtükiväe 2. laskeharjutust meie omaga võrreldes A. R. ütleb: „Soomlaste märk on küll kümneringiline (ringidevahe 5 cm), kuna meil on seitsmeringiline, kuid meil antakse iga tabamuse eest märgil olevasse rinnakujusse kolm lisasilma. Seega võib meie ja soome märke lugeda võrdseks. Vahe on ainult laskekauguses, kuid vahe on ka keskmises silmas, mida nõuavad soomlased oma suurtükiväelasilt (veidi eespool ta ütles, et keskmine silm mitte alla viie — minu lisandus) ja mida seni on saavutanud meie suurtükiväe ajateenijad. Laskekauguse iga 50 m vähendamise ei tõsta iialgi keskmist silma kuni kaks silma lasult.“

Joon. nr. 4—6 on toodud ühes ja sainas mõõtkavas soome ja meie märgid. Märgi ringidega-osa pindala suurus on soome märgil umbes 7850 cm², meie märgil aga umbes 3846 cm². Seega meie ja soome märke ei saa lugeda võrdseks, nagu seda arvab A. R., sest soome märgi pindala on üle kahe korra suurem meie märgi pindalast. Meie ja soome märkladadesse laskmisel saadakse ühesuguseid silmi vaid siis, kui kuulid tabavad märklaua seda osa, mis on kaetud meie kujuga. Seega soomlastega ühesuguseid silmi saadakse meie märklauas alati seitsmenda, kuuenda või viienda ringi tabamisel, mis vastavad soome märklaua 10., 9. ja 8. ringidele. Kui aga lasta meie märklauda näiteks 4 kell 6 või kell 1/2 või kell 1/211, siis saadakse nende tabamuste eest 4 silma, kuna

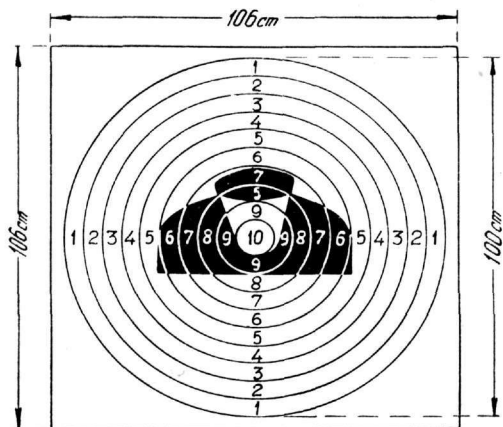
soomlane saab oma märklauda laskmisel sellaste tabamuste eest 7 silma.

Joon. nr. 6 nähtub, et kui meie märk asetada soome märgi peale ja kui soomlane laseb kõik lasud meie kujust mööda ja tabab meie märklaua kaheliste ringi, siis soome märklaua suhtes ta keskmine silm on 5 ning ta on läitnud oma laskeharjutuse tingimuse.

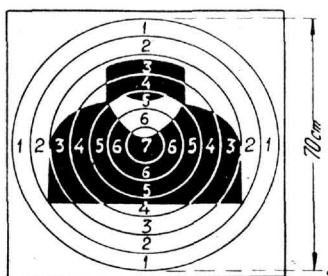
A. R. ütleb, et lätlaste lasevad lamades käelt, kuid selle eest on ka laskekaugus kaks korda suurem kui nõuame meie oma ajateenijalt II klassi katsel. „Sõdurist“ nr. 29-30 s. a. lk. 751 nähtub, et läti suurtükiväes maksimaalne laskekaugus on 300 jardi ehk 274 m. Meie sõjapüssi-laskuri II kl. katsel lastakse lamades käelt 300 m kaugusele. Seega lätlaste maksimaalne laskekaugus on tegelikult 26 m võrra väiksem kui meil, mitte aga 2 korda suurem. Seejuures läti suurtükiväe sõdur peab 274 m kaugusele laskma teenistusaaja (1,5 a.) viimastel kuudel, s. o. umbes pärast aastast teenistust, sest see on neil 8. harjutus, kuna laskekavas on üldse 10 laskeharjutust. Meie suurtükiväe ajateenijalt A. R. nõuab aga 300 m kaugusele laskmist juba noortekursuse lõpul.

A. R. ütleb: „Ameerika eeskirjad ei tunne 200 yardini ühtegi harjutust, mis lastakse lamades. Jalaväelased lasevad isegi 7,9 kg kaaluvast automaadist õppeharjutusil distantsidel kui 200 jardi ainult põlvelt ja istudes ilma vähemagi toeta.“

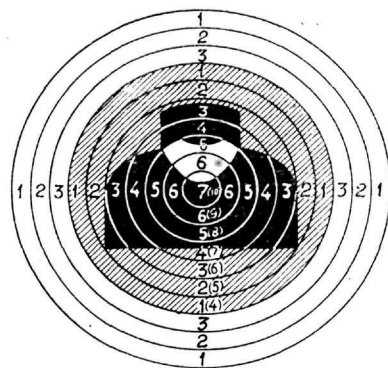
See näide ei ütle meie suurtükiväe seisukohalt midagi. Kuna meid huvitab käsirelvade laskeasjandus suurtükiväes, siis ma toon omapoolt ühe väikese tsitaadi käsirelvade laskeasjanduse kohta ameerika suurtükiväes. Am. Ühendriikide rannasuurtükiväe ülem kindral A. H. Sunderland ütles 1936. a. sõjaakadeemias peetud loengul järgmist: „Meil jätkub aega ainult kõige elementaarsemaks väljaõppeks käsirelvade las-

Joon. 4. Soome peakuju-ringimärk.

Joon. 5. Meie rinnakujuringimärk

Joon. 6. Meie märk soome märgile asetatuna.

keasjanduse alal. Teenistusaja vältel ranna-suurtükiväe sõdur laseb püssiga ainult väga elementaarse laskekursuse.“

Minu eelmistest kirjutistest ja eestoodust peaks kõigile olema selge, et välisriikide suurtükivägedes teostatakse märksa vähem ja kergemaid laskeharjutusi püssidest kui senini meie suurtükiväes.

7. Kokkuvõte.

Kõigest eestoodust selgub, et käsirelvade laskeasjanduse alal A. R. esitab meie suurtükiväele liiga suuri eesmäärke ja nõudeid, mis ei ole kokkukõlas tegeliku elu vajadustega ja võimalustega ning halvavad suurtükiväe erialast väljaõpet. Ta kirjutises märgitud eeskirjade ja käskkirjade mõned paragrahvid on suurtükiväe suhtes eluvõõrad. Neid oleks vaja muuta või lugeda nad suurtükiväe suhtes maksvusetuks.

Käsirelvade laskeasjandus vaja suurtükiväes võtta põhjalikule revideerimisele ja

reorganiseerimisele. Iga väeliigi väljaõpet kõigil aladel peaks juhtima ja kontrollima ainult selle väeliigi inspektor, sest ainult siis on tagatud, et nii kaadri kui ka ajateenijate väljaõppet kulutatakse igale õppeainele aega, energiat ja tähelepanu vastavalt ta tähtsusele.

Püssilaskmise ulatust, eesmäärke ja nõudeid vaja suurtükiväes tunduvalt vähendada nii ajateenijate kui ka kaadri väljaõppet. Põlvelt asendit pole üldse mõtet õppida. Tuleks loobuda klassikatsete ja kontroll-laskmiste korraldamisest ja säästetud õppeaeg kulutada erialaseks väljaõppeks.

Oma suurtükiväelt me peame nõudma kõrget lasketaset mitte käsirelvade laskeasjanduse, vaid suurtükiväe laskeasjanduse alal.

Lõppeks võib ütelda, et need huvitavad vaidlused on olnud asjale kõigiti kasuks, sest nad võimaldasid seda probleemi kõigekülgsest käsitleda.

Reservohvitseride elu.

Merekindlustes asutati reservohvitseride sektsioon.

5. okt. s. a. pandi alus Merekindluste reservohvitseride sektsioonile. Sektsioon loodi Aegnasaare ohvitseridekogu juurde. Mõtte algatajad olid siin reservohvitserid-kaitseliitlased, kes varemalt Kaitseliidu ridades organiseeritud, ning osa res-ohvitseride Sv. Õppeasutuste reservohvitseride sektsioonist.

Sektsiooni ellukutsumisel tuleb eriti tänada Merekindluste ülemat kol. Freimanni, Aegnasaare komandanti major Kivima'd ning Aegnasaare ohvitseridekogu, kelle üksmeelsel otsusel ja heakskiidul saigi nimetatud sektsioon aluse.

Sektsiooni koondus 47 reservohvitseri. Sektsiooni liikmete asukoht on Tallinnas ning sektsiooni liikmed kuuluvad ühtlasi Aegnasaare ohvitseridekogu toetavliikmete perre.

Sektsiooni juhatusse valiti esimeheks — nlt. E. Villig, abiesimeheks lipn. F. Milles, laekuriks — ltn. V. Taliste VR 2/3 ning sekretäriks — ltn. L. Naelapää.

Juhatusliikmete kandidaatideks valiti ltn. A. Kull ning lipn. Papp.

Sektsiooni avakoosolekul võeti sõna ja

kiideti heaks põhimõtted, mille järele avaneb võimalus reservjuhtidel omavahel kokkulla ning läheneda tegevteenistuses olevate ohvitseridele, et õppida tundma oma kaasvõitlejaid, kellega külg-külje vastu ning käsikäes tuleb olla isamaa kutsel ja teenimisel. Arutati veel üldküsimusi seoses sektsiooni eluga, kusjuures sektsiooni juhatuse ülesandeks jäi sektsiooni tegevuskava väljatöötamine ja sellest liikmetele teatamine.

Kuu aega möödunud asutamiskoosolekust, sektsioon pidas oma esimese koosoleku, kuhu oli ilmunud 30 reservohvitseri, s. o. 75% üldarvust.

Tutvutud sektsiooni üldkavaga ning aasta ülesannete ning töö kavaga, võeti käesoleva aasta tegevuskavaga: õppuste korraldamine 2 korda kuus peamiselt suurtükiväe laskeasjanduse ning Merekindluste taktika alal. Siis otsustati paluda luba selleks, et teha tutvumiskäike allveelaevadele, mida teostada kevadel.

Tegevväe ohvitseridega sõprussidemete värskendamiseks otsustati sõita Aegnasaare ohvitseridele külla omavaheliseks koosviibimiseks.

Res-sõjaväeametnik

Theodor Altro 50-aastane.

1. Jalaväerügemendi reservohvitseride sektiiooni lüige Theodor Altro sai 2. detsembril s. a. 50-aastaseks.

Juubilar on pärit Virumaalt Illuka vallast. Õppis Kuremäe kloostrikoolis ja Tsarskoje Seloo keiserlikus gümnaasiumis. 15. 08. 16. andis ära sõjaväeametniku eksami Tsarskoje Seloo Suurtükikoolis. 1924. a. võttis vabakuulajana osa Tartu Ülikooli õigus-teaduskonna loenguist.

Eesti valitsuse ajal teenis 1919—1920 Narva kaitseväeasjaajajana ja Narva kaitseväe I ja II jaoskonna ülemana. 01. 07. 20. vabastati sõjaväeteenistusest. Siis teenis veel eraisikuna Narva kaitseväe I ja II jaoskonna ülemana kuni 01. 09. 20. Hiljem on teeninud kohtu alal ning alates

Res-sõjaväeametnik T. Altro.

01. 05. 26. teotseb ajakirjanikuna, olles kaastööliseks mitme kodu- ja välismaa ajalehe juures. On iseseisvalt välja andnud mitu kuukirja ja Narva juhti.

Soovime juubilarile palju õnne ja edukat edasitöötamist.

Koosolek oli väga elav ja sõnarahke, millest võib järeldada, et Merekindluste reservohvitserid suhtusid organisatsiooni asjalikkusega. Samal koosolekul võeti vastu

ka uusi liikmeid ning pandi esimehe poolt igale liikmele südamele koondada võimalikult kõiki Merekindluste reservohvitseride sektiiooni ridadesse. A. K.

Bibliograafia.

Kindral Fuller tankidest viimaste sõdade kogemustel.

Maailmasõjaaegne inglise tangikorpuse staabi ülem, nn. „mehhaniseeritud sõja“ teooria looja ja selle tuliseim ja tähelepanuväärseim arendaja ning propageerija inglise erukindral Joh. Fuller võtab tankide kaitseks „Army Ordnance“i käesoleva aasta juuli-augusti numbri veergudel sõna, püüdes selgitada neid põhjusi, mis on välja kutsunud tangi prestiiži languse ja koos sellega ka võrdlemisi järsu muutuse vaa-detes tangile kui lahinguabinõule.

Algul ta märgib, et tankide kasutamist Hiinas ta teab ainult seda, mis võib leida ajalehtedest, kuid olles ise sama hästi ajakirjanik kui sõjaväelanegi, usub ta ajalehtede teateid vähe ja suhtub neisse harilikult suurima ettevaatusega.

Hispaanias aga on ta läbinud umbes 8000 km rahvuslaste valdamisel olevast

territooriumist, vaadelnud tähelepanelikult lahinguvälju ja jutelnud paljude sõjameestega. See võimaldanud tal hankida mõningaid teateid tankidest ja tankide kasutamisviisidest Hispaanias. Sellest hoolimata ta palub lugejaid suhtuda tema poolt tehtavatesse järeldustesse mõnesuguse ettevaatusega, sest viimaste sõdadega vahenditu kontakti puudumisel need võivat osutada mõnes suhtes ka ekslikeks.

Kõigepealt ta väidab, et tangi kasulikkuses olid kaksikümmend aastat tagasi veendunud kõik asjaomased sõjaväelased, sest alates Cambrai lahingust (20. novembril 1917) tank näitas end eriti võimsa lahinguabinõuna. Millest oli tingitud tangi kui lahinguabinõu võimsus ja kasulikkus? Esiteks sellest, et suudeti realiseerida seda taktikalist ideed, mida kehastas tank, ja

teiseks sellest, et see idee vastavalt maastiku iseloomule, tangi mehhanismi omadustele ja nende väeliikide võimetele, kellelega tank pidi koos töötama ja kelle vastu ta pidi võitlema, arendati lihtsaks kuid praktiliseks taktikaks. Mis oli tangi idee sisuks? See idee seisnes läbikäigu sisse-murdmises vastase kaevikute süsteemi, mis oli kaitstud traattõketega ja tugeva tulega. See oli kol. Swinton'i idee. Idee, millest kol. Swinton kirjutas juba enne tangi lahinguväljale ilmumist ja millest ükski inglise sõdur, hoolimata sellest, mis seisukohta ta inglise armees ka ei evinud, algul aru ei saanud. Selle tulemusena kasutati tanke kaheteistkümmne kuu jooksul mitte kaevikute süsteemi läbimurdmiseks, vaid lahinguteks soodul.

Kindral Fuller'i sellase väite kohta tuleb märkida, et kol. Swinton oma märkmetes tankide kasutamise kohta, mis ilmusid trükist 1916. a. veebruaris, s. o. umbes 1/2 aastat enne tankide esimest debüüti, nõudis, et tanke kasutatakse eeskätt neile liikumiseks soodsel maastikul. Tegelikult aga rakendati tangid algul tegevusse peamiselt Flandrias, kus maapind oli soine ja seetõttu tollaegse primitiivse konstruktiooniga tangile täiesti kõlbmatu.

Edasi autor märgib, et sõna „funktsioon“, s. o. otstarve, olevat peagu kadumas tänapäeva sõjaväelaste taktika sõnastikust. Iga relv konstrueeritakse „funktsionaalselt“, s. o. iga relv peab kehas t a m a m i n g i t i d e e d v õ i p e a b t ä i t m a t e m a l e m ä ä r a t u d ü l e s a n n e t. Seetõttu ei või relvalt nõuda tööd, milleks ta pole kohandatud. Kas peab see tähendama, et mitmesuguste lahinguabinõude arv peab võrduma mitmesuguste sõjas ette tulla võivate tööde arvuga. Jah ja ei! Jah, kui tuleks üheaegselt sõdida paljudel suuresti erinevatel sõjateatritel. Vastasel korral aga ei. Seejuures, väljudes taktikalisest vaatepunktist, on vaid viis elementaarset funktsiooni ja nimelt: l e i d a, j u l g e s t a d a, l ü ü a, l i i k u d a j a v a r u s t a d a. Ja kui juba varakult on mingisugune ettekujutus võimalikust sõjateatrist, siis kõige sobivama relva või masina valikuks jääb üle ainult kokkukõlastada need funktsioonid antud maastiku tingimustega.

Seda autori arvates ei olevat peagu kunagi tehtud. Näitena ta toob asjaolu, et inglise armees vähe aega enne sõja lõppu, kui raha oli vähe, olevat loetud taktikaliseks funktsiooniks ka „odavust“. Selle tulemusena olevat konstrueeritud nn. „kerge-

tank“. Juba nimetus näitavat, et sel ei ole midagi tegemist taktikalise funktsiooniga, sest kaal ei ole funktsioon, vaid karakteristik a.

Segaduste suurendamiseks olevat nimetatud varemini kasutamisel olnud tank „rasketangiks“ ja vahelmised masinad „keskmisteks tankideks“. „Nii pandigi algus taktikalisele mõttetusele!“ hüüab Fuller, ja edasi: „Kuid absurdusega poldud jõutud veel võimaluste piirideni, sest peatselt esitati veel üks „hiilgav idee“ — „universaalne masin“, mis pidi suutma liikuda kõikjal ja teha kõik, olles seejuures kerge ja odav... Ühel ilusal päeval keegi „geenius“ hüüdis: „Ma valmistan selle!“ „Mille?“ „Universaalse tangi!“ Ja mis see oli? See oli kerge-tank¹⁾, sest ta oli odav. Tollal ta maksis 3000—4000 dollarit; täna on ta hinnaks aga juba 15000—20000 dollarit, kusjuures taktikalisest vaatepunktist lähtudes on ta siiski veel kõlbmatu.“

Kindral Fuller'i arvates:

— üldiselt võetuna on kõikide tankide kohta maksev nõue, et iga tank oma klassis peab evima häid võimalusi vaatlemiseks, küllalt tugevat soomust, lahingulist võimsust, suurt liikumiskiirust ja küllaldast tegevusulatust ehk tegevusraadiust (varustamise element);

— üksikult võetuna on vajalik evida viit liiki tanke ja nimelt luure-, lahingu-, toetus- ehk suur-tükiväetanke (faktiliselt tangitõrjesuurtükke), jälitamise- ja varustus-tanke.

Alles nende viie liigi tankide olemasolul võib Fuller'i arvates rääkida tankide taktikast kui niisugusest. Kõik arvestused, mis on rajatud tangi „odavusele“ või „kallidusele“ ja „kergusele“ või „raskusele“, tuleb jätta kõrvale, sest nad ei määra taktikalist funktsiooni. Küll peab ta aga endastmõistetavalt tarvilikuks, et kõik need tangitüübid oleks küllalt pikad selleks, et ületada normaalseid tõkkeid, mis leiduvad harilikel sõjateatritel, ja et nad suudaks teotseda omavahelises koostöös. Need kaks omadust just puuduvatki tanketil, mis seetõttu on tegelikult kujunenud vaid mehhaniliseks mänguasjaks.

Edasi kindral Fuller mainib, et tankide taktikat pole seni veel püütud kokkukõlastada tangitõrje taktikaga. Kõik püüded seni olevat suunatud peamiselt

1) Meil tuntud „tanketi“ nimetuse all.

sellele mõttele, kuidas kaitsta jalaväge tankide eest; kuidas aga kaitsta tanke tangitõrjerelvade tule eest, sellele veel ei mõeldavat.

Itaalia-Abessiinia sõjaväe vaatlemisel kindral Fuller märgib, et temal olemasolevate andmete kohaselt itaallastel oli Eritreas vähemalt neli kergetangigruppi à 46 masinat, mis moodustasid à 3 eskadroni à 15 tanki igas eskadronis; 46-es tank oli grupiülema tank. Need tangigrupid ei evinud transportmasinaid, samuti puudusid masinad sidepidamiseks. Tangid olid „Fiat-Ansaldo“ tüüpi, mis on kopeeritud inglise Garden-Loyd väiketangist ja mis pöörleva lahingutorni ärajätmisega on muudetud odavamaks. Soomuse paksus on kuni 13 mm, tangi meeskond on kahemeheline, relvastatud 1 või 2 kuulipildujaga, mis võivad tulistada ainult ette 45° laskeväljaga, tangi kaal 3,3 t. Selle tangi liikumiskiirus healdele tõusudeta teedel on 32—40 km/t, kuid Abessiinias liikumisel mööda halbu teid nende liikumiskiirus tõusis harva üle 6—6,5 km/t.

Need tangid on kindral Fuller'i arvates absoluutselt kõlbmatud koloniaalsõjaks ja peale selle nad on eriti ebamugavad: kuulipildur ja tangijuht on surutud tanki selle sõna otseses tähenduses. Sellased tangid on liiga lühikesed sõiduks künklikel maastikul ja tangi roomikute lülid purunevad kiiresti kaljusel ja kivisel maapinnal. Kuid suurimaks „Fiat Ansaldo“ tangi puuduseks on see, et ta on „pime“. Tankide vahelise side korraldamine on väga raske, sest ühelgi tangi meeskonnast pole 360° vaatevälja.

„Abessiinlased said peatselt aru,“ jätkab Fuller, „mida tähendab see puudus taktikaliselt seisukohalt. Nad varitsesid tanke ja siis, kui tangid olid ületamas rasket maastikku, ründasid neid tagant, ronisid katusele ja purustasid kividega kuulipilduraraud; meeskonna nad tapsid mõõkadega, toppides neid vaatepiludesse. Mõnikord nad valasid tangid petrooleumiga üle ja süütasid siis põlema. Keegi itaalia ohvitser kõneles mulle, et abessiinlased kasutasid veel järgmist originaalset „tangitõrje“ meetodit: lähenedes tangile tagant, nad lükkasid raudkepi roomiku ja vedajaratta vahele, mistõttu roomik maha langes.“

Kogu häda seisnes halvast vaatlusvõimes! Kui tangimeeskond evinuks paremaid võimalusi vaatlemiseks, siis sellased juhtumid oluaks võimatud; kuid itaallastest konstruktorid ainult kopeerisid ja

püüdsid teha tanki võimalikult odavamaks, mille tulemusena tank osutus omapäraseks liikuvaks kirstuks.“

Lõpuks autor jõuab arvamusele, et itaallastel tangitaktikat kui niisugust üldse polenud ja et pole isegi põhjust arvata, et see oleks hakanud võtma mingisugust kindlamat kuju.

Mis puutub Hispaaniasse, siis ta märgib, et sealne maastik on üldiselt tankide kasutamiseks võrdlemisi raske. Peateed on küll head, kuid kõrvalteid on vähe ja needki on suuremalt jaolt halvad. Mäed, suured viinamarja- ja apelsini-istandused, õli- ja korgipuumetsad piiravad tankide liikumisvõimalusi. Sellest hoolimata tanke võiks kasutada ka sellasel maastikul, kuid siis on vajalik eriline taktika; eriti head efekti võiks saavutada tankidelt, täiendades nende tegevust snaiprite gruppidega.

Edasi autor tähendab, et kodusõja puhkemisel väike hispaania armee lõhestus kahte leeri, kusjuures kummalegi poolele jäi hoopis vähe sõjaväge. Vägede suurendamine toimus automaatselt laskurite ja kuulipildurite arvu suurendamise teel, s. o. peamiselt relvaliigiga, mis evib rohkem kaitse- kui pealetungivõimet. Algul suurem osa kokkupõrkeid evis tänavalahingu ilmet, kus tangid võivad osutada kasulikeks vaid eriti osaval kasutamisel ja juhtimisel.

Mitmetest tangitüüpidest, mida kasutatakse Hispaanias, kindral Fuller on näinud ainult kolme tüüpi ja nimelt itaalia, saksa ja vene kergetanke, mis kõik olevat väheväärtuslikud masinad. Peale nimetatute olevat vabariiklastel kasutada mõnesugusel arvul ka vene keskmisi tanke, kuid neid kasutatavat harva ja peamiselt „kuulipilduja blindaažidena“, s. o. nad liiguvad küll ühest kohast teise, kuid mitte ründamiseks, vaid oma vägede rünnaku toetamiseks või vastase kallaletungide tagasitõrjumiseks tulega.

Mis puutub tankide arvusse, siis Fuller'i arvates vabariiklased evivad arvuliselt küll rohkem tanke, kuid nende seas on palju vananenud prantsuse „Renault“ tüüpi masinaid ja seetõttu ei tähenda arvuline ülekaal veel üleolekut rahvuslastest selles suhtes.

Üldiselt autori arvates tankide taktikast kui niisugusest ei saa juttu olla ka Hispaania sõjas. Esimesel sõja-aastal kasutati tanke peamiselt ühekaupa ja kui neid kasutati suuremal hulgal, siis hajutatult laiale rindele ja niivõrra oskamatult, et tangid kandsid suuri kaotusi.

Rahvuslased on siiski aru saanud sellest, et tanketid ei kõlba rünnakumasinaks ja et nad ei suuda teosteda igasugusel maastikul; parim, mis nad on suutnud teha tankettidega, on see, et nad on kasutanud tankette oma jalaväe saatmiseks pealetungil, mis andis võrdlemisi rahuldavaid tulemusi.

Mis puutub bensiinipudelite ja käsi-granaatide loopimisesse tangi pihta, siis autor ei eita sellase tangitõrje mooduse võimalikkust, eriti tänavlahinguis, kuid arvab, et hea vaateväljaga tangirühmade kasutamisel lahtisel maastikul on sellased juhtumid võimalikud ainult siis, kui tangimeeskond on täiesti kõlbmatu.

Sellane tangitõrje-meetod olevat niivõrra ülespuhutud, et on muutunud juba legendaarseks.

Lõpuks autor tähendab, et Hispaanias mõlemad sõdivad pooled varem ei evinud tanke ega osanud neid ka kasutada ja nüüd, tankide olemasolul, pole nad suutnud tankide kasutamise suhtes veel midagi õppida.

Kui tekib sõda suurriikide vahel, siis võib juba ette ütelda, et kordub sama, mida näeme praegu Hispaanias, sest palju aastaid püsivad ja objektiivset tööd on vajalik selleks, et aru saada neist muudatustest taktikas, mida on endaga kaasa toonud tangi ilmumine lahinguväljale.

Nagu kõigest eestoodust nähtub, oleneb tangi kui lahinguabinõu prestiiži kaotamine kindral Fuller'i arvates peamiselt kahest asjaolust:

- tanke ei osata taktikaliselt kasutada vastavalt nende võimetele ja omadustele ja
- väiketank ehk tankett, mis moodustab suurema osa Abessiinias ja Hispaanias kasutamisel olevatest tankidest, ei ole lahingukõlblik.

S. L.

POOLA.

„Przegląd Lotniczy“ — mai 1938.

Õhujalavägi. B.K.— Õhudessantide teostamine on kujunenud tänapäeval tähtsaks probleemiks. Peagu igast suuremast manöövrast võtavad osa suuremal või vähemal määral nn. õhujalaväe osad. Väljudes põhimõttest, et iga uue idee väärtust võib hinnata vaid selle praktilise rakendamise seisukohalt, esitab autor küsimuse selgitamiseks, välismaa ajakirjanduse andmeid suuremate manöövrite, eriti prantsuse 1937. a. õhumanöövrite kohta.

Prantsusmaal õhujalaväe orgaaniliseks üksuseks on pataljon, kes operatiivselt allub vahenditult lennukdiviisi ülemale. Meeskond komplekteeritakse vabatahtlikest jalaväe ülejäätenijaist, kusjuures ohvitseride kaader kuulub õhujõudude lendava koosseisu hulka.

Pataljoni tegevusse rakendamisel on tähtsamaks teguriks jõudude säästu põhimõte. Teiseks teguriks, mida arvestatakse, on psüühiline moment, sest siin asub sõdur erinevas olukorras. Sõltuvalt sellest on vaja silmas pidada, et õhujalaväge kasutatakse tegevusteks, mis jätkaksid vähemalt ühegi võimaluse pääsmiseks pärast ülesande täitmist, andes lootusi näiteks ühinemiseks oma maapealsete vägedega või tagasitulekuks teisel teel. Rajades tegevust ainult eneseohverdajaile, oleks raske saavutada rahuldavaid tulemusi.

Sellastele tingimustele vastaks kõige enam jälitamine ja taandumine, eriti viivitustegevuse olukordades. Neis olukordades avaneb sageli võimalus anda lööki vastase tundlikele kohtadele, luua segadust või takistada arenevat tegevust. Staabi tööd iseloomustab siin eriline täpsus ja hool nii andmete hankimisel otsuse võtmiseks õhujalaväe üksust kutsutavale juhile kui ka andmete kogumisel üksuse ülemale, mis kergendaksid temale ülesande täitmist.

Edasi toob autor üldjoontes pataljoni tegevuse prantsuse 1937. a. manöövril, lugedes seda kui klassikalist näidet teotsemisel „ideaalsetes“ tingimustes.

Õhusõda Hispaanias. A.W.— Hispaania kodusõja eriline iseloom ei ole andnud ja ei annagi õiget pilti tänapäeva sõjast, eriti õhujõudude kasutamisest.

Autor järeldab, et informatsiooni andmed lennukdiviisi tegevusest Hispaanias ei anna veel täielikku pilti selle relvaliigi kasutamisest, sest puudub võimalus esile tuua maapealset olukorda, mille raamides teostus lennukdiviisi tegevuse suunamine. Kindlasti võib aga ütelda, et üldjoontes lennukdiviisi osa Hispaanias on seni piirdunud peamiselt maapealsete jõudude abistamisega. Nähteid, mis tõestaksid väga mitmekesisel vaatel lennukdiviisi kasutamisest Douhet' teooria põhimõttele, ei leia rakendamist Hispaania kodusõjas. Teatavaks iseloomustuseks olgu tähendatud, et lennukdiviisi taktika, eriti „punasel“ poolel, sarnaneb väikese lennukdiviisi taktikale.

Esimese ja osalt teise aasta tegevuse põhjal autor jõuab järgmistele tulemustele:

1. maapealsete vägede tegevust ei saa edukalt läbi viia lennuväe tõhusa osavõtuta;
2. lennuväe rünnakutegevused on teatavais olukordades, eriti kriitilistel momentidel, edukad;
3. lennuvägi on heaks vahendiks soomusjõudude vastu võitlemisel enne nende lahingusse astumist, s. o. koonduskohtades või liikumisel teedel, takistades hargnemist;
4. hävituslennuvägi on kõige tõhusamaks vahendiks vastase õhujõudude vastu teotsemisel;
5. pommituslennuvägi peab kasutama sageli veel hävitajate katet, eriti kui kohtamine vastase lennuväega on tõenäoline;
6. lennuväe tegevus ei tohi olla eraldatud, vaid peab olema kokkukõlastatud maapealsete vägede tegevusega;
7. lennuväe pingutuste koondamine tähtsamais suundades annab paremaid tulemusi kui jõudude hajutamine paljudeks ülesanneteks, olgugi tähtsates rindeosades;
8. pommituslennuväe tegevus on õhujõudude kõige olulisemaks teguriks. Seda tuleb vaadelda mitte üksi materjalsete tagajärgede, vaid ka moraalsete tulemuste seisukohalt.

Artikli lõpus tuuakse rahvuslaste lennu-

väe juhi kindral Kindelan'i vaateid lennuväe kohta alljärgnevalt:

„Vastupidiselt oletustele osutub hävituslennuvägi hea lennuväe kõige tähtsamaks teguriks. Mitmemootorilised lennukid paljude lasketornidega (tulekohtadega) on hävitatud neist kiiremate hävituslennukite poolt. Mitmemootoriline lennuk, nõrgalt kaitstud, kuid sama kiire kui hävitaja, evib tulevikku. Õine pommitus pole täpne. Suurtükidega relvastatud lennukid ei ole andnud häid tulemusi. Samuti ei ole ülesannete kõrgusel veel torpeedolennukid. Kõik prantsuse lennukid, samuti kui hollandi omad, on halvad. Vene kahmootorilised lennukid evivad väikest kasulikku koormat, kiired hävituslennukid on aga vähe painduvad. Parimad on saksa pommituslennukid, itaalia ja inglise hävituslennukid. Pommitamine pikeerimiselt ei ole leidnud veel küllaldast lahendust, eriti laevade pommitamisel. Sama võib ütelda Dieseli kasutamise kohta lennuväes.

Õhukaitse-suurtükivägi hea tulejuhtimise juures on küllaldaselt edukas päeval, vähe tagajärjekas öösi ilma heade helgiheitjateta. Tema kõige kardetavamaks vaenlaseks on pommituslennuvägi pikeerimiselt, surnud nurga olemasolu tõttu. Rünnakud niitevlennul on tagajärjekad suuremais koondeis. Sel tegevusel on moraalne tähtsus pealetungil asuvaile osadele.“

A. J.

Juriidilisi küsimusi.

Toim. kolonel E. Leithammel.

1. **Küsimus.** Kas piirivalves valvuri ametikohal teenival üleajateenijal-poissmehel on õigus saada riigi korterit või selle asemel korteriraha, kui tema juures elab ta töövõimetu ema ja kui ta on viimase ainuke toitja?

Vastus eitav. Piirivalve üleajateenijate korteriga varustamise seadluse (RT 1929, 75, 515) § 2 ja 3 selgesõnaliste eeskirjade järgi ei evi riigi korteri või selle asemel korteriraha saamise õigust valvuri ametikohtadel teenivad perekonnata (poissmehed ja lasteta lesed) üleajateenijad, vaid neid varustatakse korteriga kasarmukorras.

See asjaolu, et poissmees-üleajateenija elab koos oma töövõimetu emaga ja et ta on

viimase ainuke toitja, isenesest ei õigusta veel üleajateenijat lugema mainitud seadluse mõttes perekonnaga üleajateenijaks, sest Piirivalve üleajateenijate korterivarustuse tabeli (RT 1938, 59, 571) märkus 3 järgi perekonna all Piirivalve üleajateenijate korteriga varustamise seadluse § 3 kohaselt on mõeldud ainult korterivarustussaaaja abikaasa ning lihased, adopteeritud ja legitimeeritud lapsed.

2. **Küsimus.** Kas üleajateenija palgata puhkusel viibimine avaldab mingisugust mõju üleajateenijate teenistusvanuse-tasu ja ühekordsete lisatasude seadluses (RT 1937, 65, 556) 3 ja 10 a. vahetpidamata teenistuse eest ettenähtud ühekordsete lisatasude saamise õigusele?

Vastus. Üleajateenijate teenistusvannuse-tasu ja ühekordsete lisatasude seadluse § 4 seab selle seadluse alusel maksetava ühekordse lisatasa saamise eeltingimuseks vahetpidamata teenistuse. Mida seadluseandja on mõelnud ühekordset lisatasa saamist õigustava vahetpidamata teenistuse all, seda kõnesoleva seadluse eeskirjad lähemalt ei määra. Kuid silmas pidades seda, et seadluse mõtte järgi ühekordsed lisatasud on määratud üleajateenijale palgalisana pikaajalise vahetpidamata teenistuse eest, tuleks ka nende tasude maksmisel vastavate eeskirjade puudumisel kohaldada üldiselt teenistustasude maksmise kohta kehtivaid eeskirju. Sellest põhimõttest välja minnes kuuluksid vahetpidamata teenistusena arvestamisele ka vastavate erieeskirjade põhjal lubatud teenistusest puudumised, mis õigustavad teenistustasude saamist, nagu korraline, erakorraline teenistustasude saamise õigusega või tervisparanduslik puhkus, samuti teenistusest puudumised haiguse puhul seadusega või seadlusega lubatud piirides. Kuna aga palgata puhkus ei õigusta puhkuse ajal teenistustasude saamist, siis järelikult ei saaks ka säärase puhkuse aega arvestada üleajateenijale ühekordsete tasude saamist õigustava vahetpidamata teenistusena.

Neil kaalutlustel tuleb arvata, et palgata puhkusele asumisega katkeb üleajateenijale ühekordsete lisatasude saamiseks väljateenitud vahetpidamata teenistuse aeg ning et seepärast järgneva 3 ja 10 a. vahetpidamata teenistuse perioodi alguseks tuleb lugeda säärase puhkuse lõppemise päeva.

3. Küsimus. Kas valikpakkumisi korraldav komisjon on õigustatud tegema pakkumistest osavõtjatele ettepanekuid ka nende poolt pakkumistes ülesantud hanke hinna muutmiseks?

Vastus eitav. Riigi hangete seaduse (RT 1934, 57, 504) § 63 teise lõike järgi võib valikpakkumisi korraldav komitee ette panna osavõtjatele või mõnele nende seast, et nad teeksid muudatusi oma pakkumiste tehnilistes või muudes tingimustes. Mida tuleb mõista toodud eeskirja kohaselt muudeks tingimusteks, millede kohta valikpakkumiste komisjon on õigustatud tegema osavõtjatele vastavaid muutmise ettepanekuid, seda tähendatud eeskiri otseselt ei määra. Kuid Riigi hangete seaduse § 59 ja 13 põhjal tuleks säärasteks tingimusteks lugeda sama seaduse § 11 loetletuid. Kuna mainitud paragrahvis tingimuste all ei ole

loendatud hanke hinda, siis tuleb asuda seisukohale, et hanke hind ei kuulu Riigi hangete seaduse § 63 teises lõikes käsitletud muude tingimuste mõiste alla.

Neil põhjustel tuleb arvata, et valikpakkumisi korraldav komisjon ei ole õigustatud valikpakkumistest osavõtjatele tegema ettepanekuid nende poolt pakkumistes ülesantud hanke hinna muutmiseks. — lu —

4. Küsimus. Kui palju saab piirivalve kordoniülema ametikohal teeniv veltveebel kuus pensioni, kui ta pensioniõiguslikus teenistuses on olnud 29 aastat ning Vabandussõjast rindel osa võtnud 12 kuud ja on saanud haavata?

Vastus: Sõjaväelaste pensioni seaduse (RT 1936, 97, 772) § 1 p. 3 lit. c, § 56 ja 57 järgi üleajateenijad piirivalvurid, kes on välja teeninud pensioniõiguslikku teenistusaega vähemalt 25 aastat, omavad puhkepensionit saamise õigust. Sama seaduse § 9 p. 1 ja § 24 järgi pensioni määra arvutamise aluseks võetavaks palgaks loetakse pensioniõiguslikus teenistuses oleva isiku teenistuse eest määratud aastane töötasu rahas ja natuuras (nagu isiklik kraamivarustus, korter, küte, toit, valgustus).

Piirivalvevalitsuse ülema 1937. a. ksk. nr. 112 § 1 järgi kordoniülema veltveebli ametikoha (aste XXIX) palgaks II rajoonis on ette nähtud kr. 63.—; Piirivalve üleajateenijate korterivarustise tabeli (RT 1938, 59, 571) järgi XXIX astmel teenivale üleajateenijale makstakse korteri- ja kütteraha kuus kr. 13.— ja Sõjavägede nõukogu otsuse järgi üleajateenijale loetakse natuuras antava kraamivarustise ja toidu väärtuseks kuus kr. 26,25. Seega on küsimuses tähendatud veltveebli pensioni väljaarvutamise aluseks olevaks kuupalgaks kr. 102,25.

Sv. pens. seaduse lisas toodud tabel nr. 1 järgi 29 aastat pensioniõiguslikku teenistust annab õiguse saada pensioni 57% palgast. Kuna sama seaduse § 66 p. 1, 2 ja 4 tingimustele vastavate isikute pensioni suurendatakse veel 7% võrra, siis küsimuses tähendatud veltveebel on õigustatud saama pensioni 64% palgast, s. o. kr. 65,44 kuus.

As. —

Reservohvitserid!

Tellige ja lugege
„SÖDURIT“

Vastutavtoimetaja major Alfred Luts. Tegevtoimetaja kapten Martin Nurk.

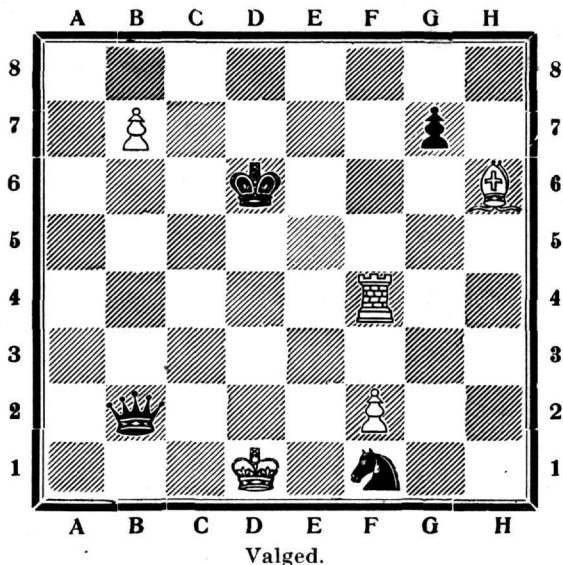
A/S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk 42, 1938.

Male.

Toimetaja: K. Rootare.

Ülesanne nr. 23.

Mustad.

Valged.

Valged algavad ja võidavad. Lahendus järgmises malenurgas.

Võistlusülesande nr. 4 lahendus.

Valgete ülekaalu materjalis tasakaalustab mustade seisuparemus ja õige mängujätk annab viigi. Näiteks: 1. Kd2—d1 c5—c4 (K:d3? 2. e5!) 2. d3:c4 Kd4:e4 (K:c4 3. e5!) 3. Kd1—c2 Ke4:f5 4. Kc2—d3 Kf5—e5 5. Kd3—e3 jne.

Võistlusülesande nr. 5 lahendus.

1. Kf6—e5 Kh8—h7 2. Ke5—e4 Kh7—h8 3. Ke4—f4 Kh8—h7 4. Kf4—g4 Kh7—h8 5. g5—g6 ja valged võidavad.

Lahendusvõistlusel

ilmunud viie võistlusülesande õigeid lahendusi saatsid ja omavad lõpptulemusena à 10 edupunkti: leitnandid E. Kaivo ja A. Kuuse; veltveebliid — J. Lõokene, J. Mehiste ja J. Rae; vanemallohvitserid — A. Juhala, M. Lage, R. Männik, A. Promen ja J. Voog; nooremallohvitserid — L. Jaago, H. Lauk, J. Päll ja E. Rooväli; kapral V. Liivamägi; I j. madrus J. Saaris ja riigiteenija E. Laanel.

Lahendusvõistluse võitjate vahel väljaloositud auhinnad, taskumalendid, langesid veltveebel J. Lõokesele — Lennukoolist ja kapral V. Liivamägi'le — Sv. Staabist, kelledele nad ka kätte toimetatud.

Toimetusele saadetud kirjandust.

„Maadluse-õpperaamat“. Nikolai Kursman.

Seni puudus meil eesti keeles ajakohane maadluse käsiraamat. Sellest puudusest aitab üle saada äsja ilmunud endise Eesti olümpiameeskonna maadlustreeneri N. Kursman'i poolt koostatud maadluse-õpperaamat.

See üle kahesaja-leheküljeline ja rikkalikult piltidega varustatud teos käsitleb põhjalikult maadlusalasse puutuvaid teatmeid, ühtlasi andes maailma ja Eesti maadluspordi arenemisest kaugeleulatuvat ülevaate. Kahtlemata N. Kursman'i maadluse-õpperaamat ergutab meie noorsugu senisest veel enam maadluspordi harrastama.

Et maadluspordist suuresti arendab kehalist tublidust ja on ofseselt seoses endakaitse võtetega, seepärast see uus põhjalik maadlusala käsitlev teos osutub riigikaitseiselt seisukohalt meie noorsoole kui ka maadluspordist huvitatud sõjaväelastele üldkasulikuks. J.

ILMUS TRÜKIST

Sõjavägede Staabi
VI Osak. väljaandel

PIONERI-EESKIRI V osa Laagri- ja bivakkehitised (PE V)

HIND 85 senti.

Müügil „SÕDUR'i“ toimetuses

Tallinn, Sakala tän. 33. Tel. Sõjaväe 1-63

Eesti Paberi Aktsia-Selts

esindab järgmisi paberivabrikuid :

Põhja Paberi- ja Puupapi Vabrikute Aktsia-Ühisus, Tallinn
A-S. Tallinna Paberivabrik E. J. Johanson, Tallinn
Türi Paberi- ja Puupapi Vabriku A-S., Türi
A-S. Paberivabrik „Koil“ Kohila

Müük ainult suurel arvul

PIIRITUSE PUHASTAMISE
VABRIKUTE OSAÜHISUS

Tallinna
Viinavabrik

(Rosen & Ko.)

Peenviinad
Parfümeeria

Tallinn, Merepuiestee nr. 15
Kõnetraat 304-26

Kapten V. Ugandi

Sõjatopograafia

Hind 2 krooni

Müügil „SÕDURI“ toimetuses,
Tallinn, Sakala 33
Telef. Sõjaväe 1-63